

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ

ΣΠΟΥΔΩΝ

ΣΤΗ

ΝΑΥΤΙΛΙΑ

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Ιωάννης Λαδάς

Διπλωματική Εργασία

που υποβλήθηκε στο Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών

Του Πανεπιστημίου Πειραιώς ως μέρος των

απαιτήσεων για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού

Διπλώματος Ειδίκευσης στη Ναυτιλία

Πειραιάς

Νοέμβριος 2011

ΔΗΛΩΣΗ ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΤΗΤΑΣ (COPYRIGHT)

Το άτομο το οποίο εκπονεί την Διπλωματική Εργασία φέρει ολόκληρη την ευθύνη προσδιορισμού της δίκαιης χρήσης του υλικού , η οποία ορίζεται στην βάση των εξής παραγόντων: του σκοπού και χαρακτήρα της χρήσης (εμπορικός , μη κερδοσκοπικός ή εκπαιδευτικός), της φύσης του υλικού ,που χρησιμοποιεί (τμήμα του κειμένου, πίνακες , σχήματα, εικόνες ή χάρτες) του ποσοστού και της σημαντικότητας του τμήματος), που χρησιμοποιεί σε σχέση με το όλο κείμενο υπό copyright, και των πιθανών συνεπειών της χρήσης αυτής στην αγορά ή στην γενικότερη αξία του υπό copyright κειμένου.

Υπογραφή,

ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΑΔΑΣ

ΣΕΛΙΔΑ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

«Η παρούσα διπλωματική εργασία εγκρίθηκε από την Τριμελή Εξεταστική επιτροπή που ορίστηκε από την ΓΣΕΣ του Τμήματος Ναυτιλιακών σπουδών Πανεπιστημίου Πειραιώς σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας του Προγράμματος Μεταπτυχιακών σπουδών στην Ναυτιλία».

Τα μέλη της Επιτροπής ήταν:

- Καθηγητής κ. Πελαγίδης Θεόδωρος (Επιβλέπων)
- Αναπληρωτής Καθηγητής κ. Θεοδωρόπουλος Σωτήριος
- Λέκτορας κα. Βαλμά Ερασμία

Η έγκριση της Διπλωματικής Εργασίας από το Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς δεν υποδηλώνει αποδοχή της γνώμης του συγγραφέα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον καθηγητή κ. Πελαγίδη Θεόδωρο για την ευκαιρία που μου έδωσε να διερευνήσω το θέμα της επιχειρηματικής ηθικής στην ελληνική ναυτιλία, καθώς και τον ομότιμο καθηγητή κ. Χαράλαμπο Φραγκάκη για την συμβολή του στη συγγραφή της διπλωματικής εργασίας.

Τέλος, ευχαριστώ την οικογένειά μου για την βοήθεια και τη συμπαράσταση που μου έχουν προσφέρει σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Μέσα από την παρούσα διπλωματική εργασία θα μελετηθεί η συνεισφορά και η διαχρονική εξέλιξη της επιχειρηματικής ηθικής στη ναυτιλία και στον τομέα των επιχειρήσεων σε διεθνές επίπεδο. Επιπρόσθετα, θα εξεταστεί η αξία της ύπαρξης ενός εσωτερικού κώδικα ηθικής, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της επιχείρησης, η εύρυθμη λειτουργία της, καθώς και η μέγιστη συνεργασία και παραγωγικότητα των εργαζομένων. Ταυτόχρονα, θα εξεταστούν όλες οι θεωρίες σχετικά με την έννοια της επιχειρηματικής ηθικής και θα παρουσιαστεί ο ορισμός της μέσα από την ιστορική και κοινωνική της εξέλιξη. Τέλος, θα εξεταστεί ο βαθμός στον οποίο η εφαρμογή της ηθικής στους κανόνες μιας επιχείρησης έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει τους καταναλωτές – πελάτες της και να οδηγήσει τελικά στη δημιουργία ενός σύγχρονου ηθικού μοντέλου ανάπτυξης με όφελος και για την ίδια την κοινωνία.

ABSTRACT

Through this thesis will be studied the contribution and the timeless evolution of business ethics in shipping industry and international business. Additionally, will be studied the value of an internal code of ethics to achieve the operation's objectives, its smooth function and the maximum collaboration and productivity of its workers. At the same time, will be examined all the theories according to the meaning of business ethics and will be presented its definition through its historical and social evolution. Finally, will be examined the extent to which the application of ethics in the internal rules of a business has the ability to influence its consumers - clients and to lead in the creation of a modern model of ethical development, which will have also benefits in society.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	ΣΕΛ. 8
1) Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ	ΣΕΛ. 11
2) ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	ΣΕΛ. 19
2.1 ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΗΘΙΚΗ.....	ΣΕΛ. 19
2.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ	ΣΕΛ. 19
2.3 ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΠΕΡΙ ΗΘΙΚΗΣ	ΣΕΛ. 24
2.4 ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ	ΣΕΛ. 26
3) Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ	ΣΕΛ. 29
3.1 Η ΒΑΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	ΣΕΛ. 29
3.2 ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΟΣ.....	ΣΕΛ. 31
3.3 Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΡΡΟΗ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ.....	ΣΕΛ. 34
3.4 ΟΙ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ.....	ΣΕΛ. 35
3.5 Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	ΣΕΛ. 41
3.6 ΤΟΜΕΙΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΤΗΤΑΣ.....	ΣΕΛ. 44
3.7 Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΩΝ ΗΘΙΚΩΝ ΘΕΩΡΙΩΝ.....	ΣΕΛ. 45
3.8 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	ΣΕΛ. 46
4) Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΝΟΣ ΚΩΔΙΚΑ ΗΘΙΚΗΣ ΣΤΙΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	ΣΕΛ. 47
4.1 ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟΙ ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΩΘΟΥΝ ΤΙΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ.....	ΣΕΛ. 47
4.2 ΠΩΣ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΟΡΓΑΝΩΘΕΙ ΕΝΑΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΗΘΙΚΗΣ.....	ΣΕΛ. 48
4.3 ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.....	ΣΕΛ. 53
4.4 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1.....	ΣΕΛ. 54
4.5 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2.....	ΣΕΛ. 56

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

4.6	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 3.....	ΣΕΛ 58
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	ΣΕΛ. 62
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	ΣΕΛ. 65
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	ΣΕΛ. 68
-	ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.....	ΣΕΛ. 68
-	ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.....	ΣΕΛ. 69

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η σημερινή εξέλιξη των μεταφορών σε παγκόσμια κλίμακα διακρίνεται στις τρεις μεγάλες κατευθύνσεις. Η πρώτη κατεύθυνση είναι οι μεταφορές ξηράς με την ανάπτυξη μεγάλων εταιριών φορτηγών αυτοκινήτων και μεταφοράς από το λιμάνι μιας χώρας στον τελικό προορισμό, συνήθως σε μια άλλη χώρα. Η δεύτερη κατεύθυνση είναι οι μεταφορές μέσω θαλασσιών οδών με πλοία διαφόρων τύπων και χωρητικότητας τα οποία διασχίζουν τις θάλασσες και τους ωκεανούς. Η τρίτη κατεύθυνση είναι οι αεροπορικές μεταφορές οι οποίες εστιάζονται κυρίως στην μεταφορά ανθρώπων.

Ιδιαίτερη σημασία για την Ελλάδα από τα παλαιότερα χρόνια λόγω της θέσεως της και του μεγάλου ενδιαφέροντος των κατοίκων της έχουν οι μεταφορές δια θαλάσσης προς όλα τα μέρη του κόσμου. Η Ελληνική ναυτιλία κατέχει εξέχουσα θέση στην παγκόσμια αγορά είναι ο σπουδαιότερος μαζί με τον τουρισμό παράγοντας του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της χώρας μας.

Η ανάπτυξη της Ελληνικής ναυτιλίας και η σημαντική θέση της στην παγκόσμια αγορά δημιουργούν θέματα τα οποία πρέπει να μελετούνται καθώς η εξέλιξη τους επηρεάζει πολλούς τομείς της Ελληνικής οικονομίας.

Εκτός των τεχνικών θεμάτων τα οποία αντιμετωπίζονται από επιστήμονες με ειδικότητα σχετική με την ναυπήγηση, τη μελέτη των μεταφορών τα οποία αντιμετωπίζονται από επιστήμονες συγκοινωνιολόγους και τα προβλήματα των logistics πρέπει να αντιμετωπίζονται και τα θέματα της συμπεριφοράς όλων των εμπλεκομένων μερών, κυρίως όμως των άμεσα εμπλεκομένων ατόμων σε όλα τα θέματα της ναυτιλίας.

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Με μια λέξη μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε ως έκφραση της συμπεριφοράς των ασχολουμένων με την ναυτιλία την λέξη **ηθική**.

Ο κύριος σκοπός της διπλωματικής αυτής εργασίας είναι να αναπτύξει το θέμα : **Η επιχειρηματική ηθική ως μοχλός ανάπτυξης ναυτιλιακών επιχειρήσεων**.

Το θέμα αυτό σαν βασικό μέρος πρέπει να χρησιμοποιήσει και να αναπτύξει την επιχειρηματική ηθική και να υποδείξει ότι αυτή αποτελεί τον μοχλό ανάπτυξης των ναυτιλιακών επιχειρήσεων γενικώς .

Στο πρώτο κεφάλαιο θα αναλύσουμε της θεωρίες της επιχειρηματικής ηθικής δίνοντας τους σχετικούς ορισμούς και τις έννοιες, αναλύοντας παράλληλα τη διαχρονική της εξέλιξη στον τομέα των επιχειρήσεων.

Στο επόμενο κεφάλαιο θα αναφερθούμε στις μορφές και τους τύπους της επιχειρησιακής ηθικής, καθώς και το πως αυτές εμφανίζονται σήμερα. Ποιες ανάγκες καλύπτουν, με βάση ποιες στρατηγικές του marketing αξιοποιούνται και ποιος είναι ο σχετικός ρόλος του κράτους. Εάν δηλαδή το τελευταίο ενισχύει ή ενθαρρύνει κάποιες από τις μορφές αυτές, σύμφωνα με το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο διεθνώς και κυρίως στην ελληνική περίπτωση.

Στη συνέχεια, θα τεθεί και θα γίνει προσπάθεια να απαντηθεί το ερώτημα, το κατά πόσο η επιχειρησιακή ηθική είναι ένα εντελώς νέο φαινόμενο και στο κατά πόσο μπορεί, ως επιχειρηματική στρατηγική, να αποτελέσει εργαλείο επιχειρηματικής επέκτασης, κατάκτησης μεριδίων της αγοράς και κέρδους ανταγωνιστικότητας.

Επιπροσθέτως, θα εξετάσουμε κατά πόσο οι ναυτιλιακές εταιρίες κάνουν χρήση του εργαλείου της επιχειρησιακής ηθικής. Θα διερευνήσουμε και θα δώσουμε

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

παραδείγματα (ως προς την στρατηγική και την αποδοτικότητα της εφαρμογής της επιχειρηματικής ηθικής και γενικότερα Εταιρικής και Κοινωνικής Ευθύνης).

Τέλος, θα παρουσιάσουμε τις προτάσεις και τα μέτρα ενίσχυσης της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων και ταυτόχρονα θα αναλύσουμε τον κώδικα ηθικής των επιχειρήσεων και κατά πόσο αυτός μπορεί να οδηγήσει στην καλύτερη λειτουργία τους και στην παραγωγικότητα των εργαζομένων (βλ. Σχεδιάγραμμα 1).

Η ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ

Ηθική είναι ο κλάδος της φιλοσοφίας που ασχολείται αρχικά με το παρακάτω ερώτημα: «ποιες ανθρώπινες πράξεις είναι αποδεκτές, ποιες είναι ορθές και ποιες ανάρμοστες και λανθασμένες». Ωστόσο, στα θέματα ηθικής σπάνια υπάρχει γενική συμφωνία απόψεων και ακόμα και ο προσδιορισμός ποιο είναι το κεντρικό ή θεμελιώδες ζήτημα είναι κι αυτό αντικείμενο διαφωνιών. Οι δεοντολογικές ηθικές θεωρίες θέτουν ως κεντρικό ζήτημα τα κριτήρια ορθότητας ή μη-ορθότητας των πράξεων, αν και διαφέρουν ως προς το ποια είναι αυτά τα κριτήρια, ενώ οι αρεταϊκές ηθικές θεωρίες έχουν ως κεντρικό ζήτημα τα στοιχεία που καθορίζουν το ήθος (Σούρλας, 1995).

Είναι γεγονός πως στην ηθική δεν υπάρχει πάντα σύμπτωση απόψεων αλλά διαφορετικές θεωρίες, κάποιες φορές αντιφατικές μεταξύ τους ακόμα και στα βασικά τους σημεία. Η σύγχρονη φιλοσοφική έρευνα τείνει προς μια προσπάθεια σύνθεσης καθώς υπάρχει συναίνεση τουλάχιστον ως προς το ποιες είναι οι τρεις βασικές θεωρίες: οι αρεταϊκές ηθικές με εκπροσώπους τον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη, η ωφελμιστική ηθική με κύριο εκπρόσωπο τον Τζον Στιούαρτ Μιλ και η δεοντολογική ηθική όπως αναπτύχθηκε από τον Καντ και άλλους φιλοσόφους. Επιπλέον υπάρχει ένα ηθικό ρεύμα αυτό των φυσιοκρατών, όπου έχει την τάση να αναγάγει τις ηθικές έννοιες στο πεδίο των φυσικών νόμων, κάτι όμως που κατακρίθηκε έντονα, καθώς η ηθική φιλοσοφία και ο ορισμός του αγαθού διεκδικούν την αυτονομία τους, λέγοντας ότι από τις κρίσεις του είναι, δεν μπορούμε να παράγουμε το δέον.

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η ηθική ως σύνολο ηθικών αντιλήψεων που τυχαίνει να κυριαρχούν σε μια δεδομένη κοινωνία, δηλαδή με την ανθρωπολογική και περιγραφική της έννοια, υπόκειται σε μεταβολές που εξαρτώνται από την κοινωνία στην οποία εφαρμόζεται. Έτσι, παράγοντες που επηρεάζουν το κοινωνικό σύνολο δύναται να επιφέρουν αλλαγές και στο σώμα της ηθικής. Ενδεικτικά μπορούμε να αναφέρουμε ορισμένους παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν την ηθική μίας κοινωνίας και αναφέρονται στο περιβάλλον με την ευρεία έννοια:

- Γεωγραφικό περιβάλλον: Η τοποθεσία μίας κοινωνίας επιδρά στις αξίες που υποστηρίζονται από την ηθική, καθώς διαφορετικό ηθικό προσανατολισμό έχει ένας μεσογειακός λαός από έναν λαό της Βόρειας Ευρώπης.
- Τεχνολογικό περιβάλλον: Η τεχνολογία αναμφίβολα επηρεάζει την ηθική. Αρκεί να αναλογιστούμε τα τεχνολογικά επιτεύγματα που απασχολούν αρκετά κυρίως τους Δυτικούς πολιτισμούς.
- Πολιτισμικό περιβάλλον: Το πολιτισμικό περιβάλλον καθορίζει την ηθική μίας κοινωνίας. Οι κώδικες ηθικής που αφορούν τις κοινωνίες της Κίνας και της Ιαπωνίας είναι αντιδιαμετρικά αντίθετοι με αυτούς των Δυτικών κοινωνιών.

Ακόμα και στο ίδιο περιβάλλον όμως η ηθική δεν παραμένει στατική αλλά εξελίσσεται όπως εξελίσσεται και η ίδια η κοινωνία. Στην αρχαία Ελλάδα για παράδειγμα, η χρήση δούλων ήταν ηθικά αποδεκτή, στην σύγχρονη κοινωνία όμως δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή.

Αρκετοί θα υποστήριζαν ότι υπάρχουν κάποιες ηθικές αρχές οι οποίες είναι παγκόσμιες. Πρόκειται για τις πολύ βασικές αρχές που αφορούν την ελευθερία και αρχές όπως αυτή που μας απαγορεύει να βλάπτουμε τους γύρω μας. Τέτοιου είδους

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Βασικές ηθικές αρχές μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι είναι όντως παγκόσμιες, σχετίζονται με την ίδια την φύση του ανθρώπου και ισχύουν για κάθε μορφή κοινωνίας. Περιλαμβάνονται δε σε κείμενα όπως η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Η ωφελμιστική ηθική είναι βασικά η ηθική των Βρετανών φιλοσόφων Τζέρεμυ Μπένθαμ, Τζον Στιούαρτ Μιλ και Χέρμπερτ Σπένσερ και περιέχεται περιληπτικά και στη θεωρία του Χομπς. Οι ωφελμιστικοί ηθικολόγοι χρησιμοποιούν σχεδόν πάντα, χωρίς διάκριση, τις λέξεις ευτυχία και όφελος, συμφέρον ή χρησιμότητα. Εκείνο που επιτρέπει στην ευτυχία και το συμφέρον να έχουν κάποια σχέση ομοιότητας, είναι το γεγονός ότι αυτό που είναι σύμφωνο με το συμφέρον μας, είναι πάντα για μας ταυτόχρονα και πηγή ευτυχίας (Goodin 1995).

Ο Ωφελμισμός είναι ένα από τα λεγόμενα «συνεπειοκρατικά» συστήματα ηθικής, σύμφωνα με τα οποία κριτήριο της ηθικής ορθότητας μιας πράξης είναι οι συνέπειες της πράξης. Σύμφωνα με τους ωφελμιστές φιλοσόφους σκοπός των πράξεων μας πρέπει να είναι η μεγαλύτερη κατά το δυνατόν ωφέλεια για τον μεγαλύτερο κατά το δυνατόν αριθμό ατόμων (John Stuart Mill, 1998). Ο ωφελμισμός είναι η ορθολογική, και η πιο διαδεδομένη και σημαντική εκδοχή της συνεπειοκρατίας. Άλλες εκδοχές είναι η «εγωιστική» συνεπειοκρατία (ηθικός κανόνας θεωρείται η ωφέλεια του εαυτού μας) και η αλτρουιστική συνεπειοκρατία (ηθικός κανόνας θεωρείται η ωφέλεια των άλλων).

Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, η ηθική είναι άμεσα συνδεδεμένη με την ευδαιμονία και την αρετή. Με βάση το γεγονός ότι κάθε ανθρώπινη πράξη έχει ένα συγκεκριμένο σκοπό, στον οποίο όλοι επιθυμούν να οδηγηθούν, ορίζει το «Αγαθό» ως τον υπέρτατο σκοπό για την κάθε ενέργεια (Σούρλας, 2000).

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Ειδικότερα, προβαίνει σε διάκριση ανάμεσα στις πράξεις που αποβλέπουν σε περαιτέρω σκοπούς και σε εκείνες που αποτελούν οι ίδιες ένα σκοπό. Οι δεύτερες είναι αυτές που θα οδηγήσουν τους ανθρώπους στην επίτευξη της υπέρτατης ευδαιμονίας και ευτυχίας. Ο Αριστοτέλης καταλήγει με γνώμονα την τελολογική του θεωρία, στο συμπέρασμα ότι η ευδαιμονία προσιδιάζει μόνο στις ανθρώπινες δραστηριότητες διότι αποκλειστικά οι άνθρωποι διαθέτουν το στοιχείο της λογικής, το οποίο και τους καθιστά ανώτερους σε σχέση με άλλα όντα όπως π.χ. τα ζώα («ο δε λόγος επί τω δηλούν εστί το συμφέρον και το βλαβερόν, ώστε και το δίκαιον και το άδικον τούτο γαρ προς τ'άλλα ζώα τοις ανθρώποις ίδιον, το μόνον αγαθού και κακού και δικαίου και αδίκου και των άλλων αίσθησιν έχουν...», Πολιτικά Α 1253a 11-18).

Επιπλέον, ο Αριστοτέλης διακρίνει τις αρετές σε διανοητικές και σε ηθικές και παράλληλα ορίζει ότι σκοπός των ηθικών αρετών είναι η επιδίωξη κάθε φορά του μέσου μεταξύ των δύο άκρων σε κάθε περίπτωση (θεωρία της μεσότητας). Οι διανοητικές αρετές συνδέονται με την επιστημονική δραστηριότητα και δεν έχουν άμεση σχέση με την αναζήτηση της μεσότητας, αλλά με την θεωρία του εφικτού βέλτιστου. Επομένως, η αρετή έχει δύο αντίθετα, το ένα από την πλευρά της έλλειψης και το άλλο από την πλευρά της υπερβολής (Σούρλας, 2000).

Συγκεκριμένα, ο Αριστοτέλης υποστήριζε ότι υπάρχουν τρεις μορφές γνώσης, η θεωρητική, η πρακτική και η ποιητική («πάσα διάνοια ή πρακτική ή ποιητική ή θεωρητική», Μεταφ. 1025 b 25), από τις οποίες μόνο η πρώτη (πράξις) μπορεί να οδηγήσει σε ένα σταθερό και μόνιμο σκοπό, το αγαθό («της μεν γαρ ποιήσεως έτερον το τέλος, της δε πράξεως ουκ αν ειη έστι γαρ αυτή η ευπραξία τέλος», Ηθικά Νικομάχεια, 1140 b 6-7). Η θεωρητική γνώση συνδέεται άμεσα με την επιστημονική γνώση και την απόδειξη, ενώ η πρακτική και η ποιητική γνώση σχετίζονται με

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

πράξεις ή μεταβολές που δεν παραμένουν σταθερές και αναλλοίωτες στο χρόνο, αλλά η αιτία της μεταβολής τους είναι εξωτερική από αυτές. Ωστόσο, οι δύο τελευταίες μορφές γνώσης διαφέρουν και μεταξύ τους καθώς η «ποίησης» είναι ηθικά αδιάφορη, ενώ η «πραξίς» έχει ηθικό χαρακτήρα δεδομένου ότι οδηγεί στη γνώση μιας αρετής που είναι αυτοσκοπός. Επομένως, η πρακτική γνώση είναι πάντα μια γνώση ηθική που οδηγεί στην κατάκτηση της αρετής και του τρόπου επίτευξης του αγαθού. Στο σημείο αυτό γίνεται φανερή και η διαφορά μεταξύ της θεωρίας του Σωκράτη και του Αριστοτέλη, διότι ο τελευταίος υποστήριξε ότι η αρετή και τα επιμέρους αγαθά συνιστούν αυτοσκοπούς και όχι μέσα για την επίτευξη διαφορετικών σκοπών. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, ο άνθρωπος που κατέχει την πρακτική γνώση, διαθέτει την «φρόνηση», δηλαδή έχει μια έφεση προς το αγαθό που απαιτεί την εφαρμογή της ηθικής στις καθημερινές του δραστηριότητες.

Ειδικότερα, το «Αγαθό» είναι οτιδήποτε μπορούμε να επιθυμήσουμε και να επιδιώξουμε στην πορεία της ζωής μας, δηλαδή αγαθά που αποτελούν το μέσο για την απόκτηση άλλων και αγαθά που αποτελούν τα ίδια ένα σκοπό και επομένως έχουν ηθικό χαρακτήρα, όποιος τα αποκτά γίνεται ενάρετος. Το βασικό ερώτημα που απασχολούσε τον φιλόσοφο αφορά τον τρόπο αναζήτησης και το είδος των αγαθών αυτών. Η απάντηση που μπορούμε να συνάγουμε από την θεωρία του είναι ότι αξίζει να επιδιώκουμε αυτό το αγαθό που θα προκαλέσει την ευδαιμονία μας.

Τέλος, ο Αριστοτέλης τόνισε την ενότητα της πολιτικής και της ηθικής φιλοσοφίας και για τον λόγο αυτό υποστήριξε ότι ο άνθρωπος οδηγείται στην κατάκτηση της ευδαιμονίας όταν μπορέσει να ενταχθεί στην συλλογική δραστηριότητα μιας κοινωνίας («*άνθρωπος φύσει ζων πολιτικόν*», Πολιτικά, 1253a 2-3). Η ηθική θεωρία του συνίσταται στο ότι την ηθική μπορεί να την αποκτήσει ο κάθε άνθρωπος

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ανεξάρτητα από τις συνθήκες της ζωής του, αρκεί να την επιδιώξει με ορθό τρόπο (Σούρλας, 2000). Παράλληλα όμως υποστηρίζει και ότι ορισμένοι άνθρωποι έχουν περισσότερο από άλλους τη δυνατότητα να την επιδιώξουν και να την κατακτήσουν, γεγονός που μας οδηγεί και στην άποψη του δασκάλου του Πλάτωνα.

Η ηθική φιλοσοφία ερευνά τις προϋποθέσεις και τα αποτελέσματα των ανθρωπίνων πράξεων. Υπάρχουν διαφορετικές μορφές ηθικής οι οποίες αντιστοιχούν και σε διαφορετικές ηθικές θεωρίες ανάλογα και με τον εκπρόσωπο της καθεμίας και με το γενικό σύνολο της θεωρίας του.

Συγκεκριμένα, η ηθική η οποία βασίζεται στην έκφραση ορισμένων αρχών με βάση τις οποίες πρέπει να καθορίζουμε και τον τρόπο συμπεριφοράς μας, αρνείται ότι τα άτομα έχουν την ικανότητα να σχηματίζουν από μόνα τους τις αρχές αυτές, αντίθετα με ότι υποστηρίζει η αυτόνομη ηθική.

Επιπλέον, η κανονιστική ηθική έχει ως στόχο τη διαμόρφωση καθολικώς δεσμευτικών αξιών για όλη την κοινωνία και η πρακτική ηθική παρουσιάζει επιλογές σύμφωνα με τις οποίες μπορούμε να δράσουμε σε ορισμένες καταστάσεις που απαιτούν άμεση επίλυση και συνδέονται με τη σύγχρονη κυρίως πρόοδο της τεχνολογίας.

Η ηθική φιλοσοφία συνδέεται με ορισμένους γνωστούς φιλοσόφους τόσο από την αρχαιότητα όσο και από τη σύγχρονη εποχή, οι οποίοι διαμόρφωσαν ηθικές θεωρίες που σε κάποιες περιπτώσεις μπορούν να θεωρηθούν διαδοχικές και άμεσα συνδεδεμένες και σε άλλες περιπτώσεις έρχονται σε πλήρη σύγκρουση μεταξύ τους (Φίλιος, 2011).

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον Σωκράτη (όπως μας παρουσιάζεται μέσα από τα έργα του Πλάτωνα), η ηθική κατακτάται με μια κριτική προσέγγιση των ηθικών αντιλήψεων που έχει ο κάθε άνθρωπος και σε περίπτωση που αυτές είναι αντίθετες θα πρέπει να επιλέξουμε ποια από αυτές είναι η πιο στέρεη ηθικά. Επομένως, στα κάθε είδους ηθικά ζητήματα σύμφωνα με την άποψη αυτή δεν υπάρχει μια απόλυτη απάντηση και θα πρέπει να περιοριστούμε στο συμπέρασμα που προκύπτει από την ανταλλαγή επιχειρημάτων σε ένα πραγματικό διάλογο.

Ο μαθητής του Σωκράτη, ο Πλάτων ως συνεχιστής του έργου του δασκάλου του υποστήριξε ότι η φιλοσοφία θα πρέπει να παρουσιάζει μια συστηματική ενότητα και επομένως συνέδεσε την ηθική φιλοσοφία με την πολιτική και με μια γενική φιλοσοφική θεώρηση του κόσμου. Ωστόσο, διαφοροποιήθηκε από τον προκάτοχό του στο γεγονός ότι θεωρούσε πως η αλήθεια για την ηθική μπορεί και πρέπει να διδαχθεί και ταυτόχρονα ότι η φιλοσοφική θεμελίωση της ηθικής είναι δυνατή μόνο αν συσχετιστεί με το σύνολο των ανθρώπων (Φίλιος, 2011) .

Συγκεκριμένα, ο Πλάτων διατύπωσε ορισμένες απόψεις σε σχέση με τον ορισμό της δικαιοσύνης, οι οποίες οδηγούν στη δημιουργία της δικής του ηθικής θεωρίας. Υποστήριξε στο έργο του «Πολιτεία» ότι η δικαιοσύνη δεν μπορεί να αποτελέσει το μέσο για τον συμβιβασμό των συμφερόντων μεταξύ των ανθρώπων και ότι περιέχει αναμφισβήτητα ένα στοιχείο της ηθικής, το «κριτήριο του προσήκοντος», το οποίο θα πρέπει να οδηγεί σε βέβαιες και ασφαλείς γνώσεις.

Ο Πλάτων στο έργο του ασχολείται με την αρετή και την ευδαιμονία του κάθε ανθρώπου, επομένως μπορεί να χαρακτηριστεί ως ηθικός φιλόσοφος. Ωστόσο, δεν προβαίνει σε διαχωρισμό της ηθικής και της πολιτικής φιλοσοφίας και αντιμετωπίζει την δίκαιη κοινωνία σαν μια συνέχεια της προσωπικής δίκαιης συμπεριφοράς του

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

κάθε πολίτη. Ουσιαστικά, στο σημείο αυτό ο Πλάτων υποστηρίζει ότι ο μικρόκοσμος του ατόμου είναι ένας καθρέφτης του μακρόκοσμου του πολιτικού / κοινωνικού κράτους. Σύμφωνα με αυτή την θεωρία η ηθική είναι η αποτελεσματική αρμονία του συνόλου, η οποία μπορεί να επιτευχθεί με την ταυτόχρονη αποτελεσματική συμπεριφορά των μελών που το απαρτίζουν. Η ηθική ξεκινά με την οργάνωση και την αλληλεξάρτηση των μερών μιας κοινωνίας και απαιτεί την παραχώρηση ενός μέρους της ατομικής μας κυριαρχίας για την επίτευξη του κοινού καλού για όλους τους ανθρώπους.

ΟΙ ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ

ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

2.1 ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΗΘΙΚΗ

Ηθική είναι ένα σύνολο κανόνων που ορίζει ποιες ανθρώπινες πράξεις είναι αποδεκτές και ορθές και ποιες ανάρμοστες και λανθασμένες. Αυτοί οι ηθικοί κανόνες μας λένε πότε η συμπεριφορά μας είναι αποδεκτή και πότε αποδοκιμαστέα και θεωρείτε λάθος. Η ηθική αναφέρεται κατά κύριο λόγο στις ανθρώπινες σχέσεις. Οι ηθικοί κανόνες αποτελούν την βάση για πιο ηθική συμπεριφορά, υπάρχουν δύο κατηγορίες ηθικής. Η διαχρονική ηθική που περιλαμβάνει όλες τις αρετές και τις αξίες όπως η τιμιότητα και η ειλικρίνεια ενώ η πεπερασμένη ηθική που αφορά τις αξίες που αλλάζουν ανάλογα με την εποχή και τον τόπο.

2.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ

Η εταιρική ηθική δεν αποτελεί ξεχωριστό σύνολο ηθικών κανόνων από την ηθική γενικά. Η εταιρική ηθική (business ethics) είναι η εφαρμογή των ηθικών κανόνων στην επιχειρηματική συμπεριφορά. Για να κατανοηθεί η έννοια της επιχειρηματικής ηθικής πρέπει πρώτα να αποσαφηνίσουμε το αντικείμενο του ορισμού της. Πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ δικαίου και αδίκου, καλού και κακού, ηθικών αξιών καθώς και των προσδιοριστικών παραγόντων της ανθρώπινης συμπεριφοράς ή τις διάφορες πράξεις που σχετίζονται με αυτές τις πεποιθήσεις (περί δικαίου και σφάλματος). Ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα του «επιχειρείν» είναι η δράση. Η επιχειρηματικότητα έχει να κάνει με συμπεριφορές, συναλλαγές, πωλήσεις, ανθρώπινες σχέσεις, αγορές, παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών κ.α. Είναι δύσκολο να βρούμε ένα θεωρητικό

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

σύστημα προτεραιοτήτων για τις ηθικές αξίες αφού η κάθε επιχείρηση πρέπει να διατελέσει την εργασία της εκμεταλλευόμενη όσα μπορεί να μάθει από τις βασικές αρχές της ηθικής. Παράλληλα πρέπει να μην γίνει όργανο υποτελές των διαφόρων θεωριών ηθικής (Frederick, Post, Davis, 1991). Μερικές από τις διαστάσεις και τα όρια της επιχειρηματικής ηθικής είναι:

- Η εταιρική ηθική εξαρτάται πάντοτε από την μεταξύ των συμβαλλομένων αποδοχή. Εξετάζει γενικώς όλες τις σχέσεις. Κατά τη διάρκεια της εξέτασης πρέπει να γίνεται αποδεκτή από όλους και να επιβεβαιώνεται ώστε να αποκτήσει τη μεγαλύτερη ισχύ.
- Μια εταιρική ηθική που λειτουργεί σαν πρότυπο συμπεριφοράς έχει ισχύ μόνο για τον τομέα στον οποίο εφαρμόζεται από τα συμβαλλόμενα μέρη τα οποία έμμεσα ή αμέσως επηρεάζονται από την σχετική συναλλαγή.
- Η εταιρική ηθική φέρνει απαντήσεις όχι μόνο σε μια διαμάχη αλλά στο σύνολο ενός σχεδίου συμπεριφοράς. Είναι δηλαδή ‘εφαρμοσμένη ηθική’, ακόμα και αν αυτά αντιτίθενται σε γενικευμένες αρχές όπως η δικαιοσύνη και η τιμιότητα κατά την διάρκεια των συναλλαγών.
- Η επιχειρηματική ηθική στοχεύει στην κατάρτιση κοινού υποβάθρου κατανόησης και επικοινωνίας μεταξύ των συμμετεχόντων σε μια συναλλαγή. Με αυτόν τον τρόπο ενισχύεται η αξιοπιστία και απλοποιείται η διαδικασία με πολλαπλά οφέλη.

- Η εταιρική ηθική μπορεί να ενσωματωθεί σε κανόνες δικαίου.

Η εφαρμοσμένη εταιρική ηθική ενστερνίζεται τα πρότυπα της εταιρικής συμπεριφοράς που γίνονται αποδεκτά ως καλά μέσα, στο συγκεκριμένο περιβάλλον που εφαρμόζονται (Arthur, 1984).

Με βάση τον ορισμό αυτό μπορούμε να οδηγηθούμε σε σημαντικά συμπεράσματα που αφορούν τα διαφορετικά συστήματα αξιών και συγκεκριμένα τη διαφορά μεταξύ θεωρητικής και εφαρμοσμένης ηθικής, η οποία ξεπερνάει τις θεωρίες της ηθικής φιλοσοφίας και σχετίζεται με το σύστημα της απόδοσης των αξιών αυτών και όχι μόνο με τον τρόπο με τον οποίο τις αντιλαμβάνονται τα άτομα. Ειδικότερα, ο ορισμός της επιχειρησιακής ηθικής δεν μπορεί να διευκρινιστεί με ευκολία και επιπλέον δεν μπορεί να αποδοθεί με ορισμένα ποσοτικά κριτήρια. Είναι χαρακτηριστικό ότι δεν είναι δυνατόν να υπάρχει μια κοινή και αποδεκτή άποψη σχετικά με το περιεχόμενο της δικαιοσύνης και της ηθικής.

Οι ηθικές αξίες είναι αναπόσπαστο κομμάτι της επιχειρηματικής φιλοσοφίας. Συνίστανται σε έναν εθιμικό κώδικα αρχών και αξιών, που έχει γίνει αποδεκτός από την κοινωνία και τα μέλη της αναφορικά με το τι είναι καλό ή κακό, καθώς και το τι είναι ηθικά ορθό. Η διαφορά τους σε σχέση με την θεσμοθετημένη από την πολιτεία νομοθεσία έγκειται στο ότι οι ηθικές αξίες δεν αποτελούν ένα κωδικοποιημένο σύνολο κανόνων και νόμων, αλλά έχουν καθιερωθεί και εφαρμόζονται στις καθημερινές συναλλαγές μέσα από την εφαρμογή της καλής πίστης και των χρηστών ηθών και συμπληρώνουν ουσιαστικά το ισχύον δίκαιο μιας κοινωνίας. Για το λόγο αυτό έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο της αδυναμίας εφαρμογής των ηθικών αξιών, δεδομένου ότι δεν υπάρχει ξεκάθαρο νομοθετικό πλαίσιο που να ορίζει το

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

περιεχόμενό τους, καθώς και τα όρια μέχρι τα οποία αυτές μπορούν να γίνουν αποδεκτές.

Μερικά παραδείγματα ηθικών αξιών σε μια επιχείρηση είναι τα εξής :

- Οι κώδικες ηθικής δεοντολογίας
- Ο τρόπος οργάνωσης της εσωτερικής διάρθρωσης μιας επιχείρησης
- Η συμπεριφορά των εργοδοτών και των εργαζομένων σε μια επιχείρηση
- Τα συστήματα ανταμοιβών (bonus) και προαγωγών
- Η εξασφάλιση καλών συνθηκών εργασίας
- Τα κριτήρια προσλήψεων και εκπαίδευσης του προσωπικού

Η συμπεριφορά των μελών μιας επιχείρησης μπορεί να κατευθύνεται από τις εκάστοτε ηθικές αξίες. Δεδομένου ότι οι αξίες αυτές καθορίζονται εθνικά, με την πάροδο του χρόνου και την εξέλιξη και αλλαγή των κοινωνικών και οικονομικών θεσμών μιας κοινωνίας, είναι δυνατόν να θεωρούνται σε ορισμένες περιπτώσεις ηθικές και σε άλλες ανήθικες, ανάλογα και με τον τόπο και τις συνθήκες της εφαρμογής τους.

Ένα παράδειγμα (ζήτημα) σχετικά με την καταστρατήγηση των ηθικών αξιών αποτελεί η ανάμειξη των επιχειρήσεων με την πολιτική ζωή μιας κοινωνίας, γεγονός που οδηγεί αναπόφευκτα στην δωροδοκία και στην εξαγορά των συνειδήσεων.

Τη σημερινή εποχή, οι συνθήκες εργασίας των εργαζομένων μιας επιχείρησης σχετίζονται σε μεγάλο βαθμό και με την προστασία της προσωπικότητάς τους από τα εργοδοτικά στελέχη και ειδικότερα όσον αφορά τη σφαίρα της ιδιωτικής τους ζωής πέρα από την επιχείρηση, γεγονός που οδηγεί στην εφαρμογή της νομοθεσίας και των κυρώσεων που ορίζουν οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας, αναφορικά με τα

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

δικαιώματα των εργαζομένων και την παραβίασή τους από τους εργοδότες τους (προσβολή της ηθικής αξίας της συνταγματικά κατοχυρωμένης αρχής της προστασίας της προσωπικότητας και του ατόμου).

Μέσα σε μια επιχείρηση τα ηθικά πρότυπα των συντελεστών της επηρεάζονται κατά κύριο λόγο από τις ηθικές αξίες που διέπουν τον ίδιο τον επιχειρηματία, δηλαδή σε μια επιχείρηση που έχει ως κύριο μέλημα την μεγιστοποίηση των κερδών της μπορεί να κατευθύνει και τους εργαζόμενούς της στην επίτευξή του με ηθικά ή ακόμα και ανήθικα μέσα. Με το πέρασμα του χρόνου στα περισσότερα επαγγέλματα έχουν διαμορφωθεί κώδικες δεοντολογίας, οι οποίοι καθοδηγούν όλα τα μέλη του κλάδου και καθιερώνουν την ηθική ως ένα κριτήριο που οφείλουν να εφαρμόζουν στις επαγγελματικές τους συναλλαγές.

Η εταιρική ηθική ανακεφαλαιωτικά διέπεται από τις παρακάτω έννοιες:

- Οι συμπεριφορές που χαρακτηρίζονται «ηθικά δόκιμες» : ορίζονται ως οι διάφορες πράξεις που συνάδουν με την νομοθεσία και την νομολογία και παράλληλα συμφωνούν με το εθιμικό δίκαιο και τα χρηστά ήθη. Ο επιχειρηματίας οφείλει σε κάθε περίπτωση να γνωρίζει εκ των προτέρων τις συνέπειες στις οποίες θα οδηγήσουν οι πράξεις και οι επιχειρηματικές του επιλογές, υπολογίζοντας και την ενδεχόμενη παραβίαση των χρηστών ηθών και των ηθικών αξιών από αυτές. Για παράδειγμα, ο λιμενικός, ο οποίος παραβιάζει τον κώδικα ηθικής δεοντολογίας των εκπροσώπων του νόμου σε περίπτωση που αποδέχεται την απόρριψη πετρελαίου μέσα στα όρια του λιμένος έναντι ανταμοιβής από τους ιδιοκτήτες των πλοίων.

- Οι συνθήκες κάτω από τις οποίες το κάθε άτομο μπορεί να λάβει ορισμένες αποφάσεις σχετικά με τους ηθικούς και προσωπικούς του προβληματισμούς.
- Οι πράξεις που μπορούν να χαρακτηριστούν πραγματικές και αληθινές και επομένως δημιουργούν σχέσεις εμπιστοσύνης μεταξύ των πολιτών και των επιχειρήσεων, αλλά και μεταξύ των ίδιων των εργαζομένων σε μια επιχείρηση.
- Η επαγγελματική εχεμύθεια, δηλαδή η ηθική υποχρέωση των μελών μιας επιχείρησης να μην αποκαλύπτουν τα προσωπικά στοιχεία και δεδομένα που διαχειρίζονται, όπως επίσης και να μην εκφράζουν δημόσια απόψεις που μπορούν να οδηγήσουν στην κοινωνική της δυσφήμιση στο σύνολο των πολιτών. Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται ένας ορισμένος κώδικας ηθικής δεοντολογίας, ο οποίος στοχεύει στην περιφρούρηση του ιδιωτικού πυρήνα της επιχείρησης.

2.3 ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΠΕΡΙ ΗΘΙΚΗΣ

Τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια αυξανόμενη ανάγκη για την ανεύρεση των σχέσεων ανάμεσα στην ηθική και στην καλή απόδοση και αξιολόγηση μιας επιχείρησης. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την πρώτη άποψη η εφαρμογή ενός κώδικα δεοντολογίας και η ανάπτυξη των ηθικών αξιών μιας επιχείρησης οδηγεί στην αύξηση των επενδύσεων και στην καλύτερη συνεργασία μεταξύ των μελών της. Αντίθετα, σύμφωνα με τη δεύτερη άποψη, η επιχείρηση δεν μπορεί να έχει κάποια ωφέλεια από

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

την οποιαδήποτε εφαρμογή μιας μορφής εταιρικής ηθικής. Είναι γεγονός πως ο τομέας αυτός έχει μείνει προς το παρόν χωρίς ουσιαστική έρευνα και ανάπτυξη και για αυτό το λόγο η σχέση μεταξύ ηθικής και επιχείρησης είναι ακόμα απροσδιόριστη.

Στο σημείο αυτό θα μπορούσαμε να αναλύσουμε τις δύο διαφορετικές διαστάσεις της εταιρικής ηθικής. Αρχικά υπάρχει η ηθική, η οποία εφαρμόζεται από μια επιχείρηση με σκοπό αποκλειστικά και μόνο το γενικό όφελος της κοινωνίας και επομένως με κίνητρα καθαρά ανιδιοτελή και αληθινά.

Στη συνέχεια υπάρχει και η δεύτερη πλευρά της ηθικής, η οποία εφαρμόζεται σε περιπτώσεις όπου ο απώτερος σκοπός είναι αποκλειστικά και μόνο το όφελος της επιχείρησης σε βάθος χρόνου και η χρήση της ηθικής είναι μόνο το μέσο για την επίτευξη του ανωτέρω σκοπού και δεν μπορεί να θεωρηθεί αυτοσκοπός (Benjamin Freedman, 2000). Η συμπεριφορά αυτή μιας επιχείρησης μπορεί να χαρακτηριστεί ως «συνετή» και όχι ως ψεύτικη, δεδομένου ότι δεν βλάπτει ουσιαστικά και άμεσα την κοινωνία, αλλά εμφανίζεται επιπροσθέτως και ως ευεργετική για τους καταναλωτές (benign self - interest).

Σε κάθε περίπτωση, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να αναζητούν το κέρδος με ενέργειες οι οποίες θα έχουν μακροπρόθεσμα αποτελέσματα και που θα μπορέσουν σταδιακά και μετά από κάποιο ορισμένο χρονικό διάστημα να θεμελιώσουν μια σχέση εμπιστοσύνης με τους πελάτες τους και να εδραιώσουν παράλληλα την φήμη και την αξιοπιστία τους, δεδομένου ότι θα εμφανίζονται ως εταιρείες, οι οποίες δεν στοχεύουν στην εκμετάλλευση αλλά στην μέγιστη ωφέλεια της κοινωνίας (Hosmer, 2010).

Υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις όπου η θεωρία αυτή της «συνετής» συμπεριφοράς θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως επικερδής για μια επιχείρηση, ωστόσο ορισμένες

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

φορές δεν είναι εύκολο να προσδιοριστεί αν το κέρδος και η επιτυχία μιας επιχείρησης οφείλεται στην διαφήμιση και στην καθιέρωση ενός ηθικού τρόπου συμπεριφοράς και προβολής της στο κοινό ή αντίθετα αν οφείλεται στην πραγματική ικανοποίηση των πελατών από την κατανάλωση των προϊόντων ή των υπηρεσιών της.

Επιπλέον, οι επιχειρήσεις που εμφανίζονται εξωτερικά να υιοθετούν ηθικές συμπεριφορές και να μην έχουν ως στόχο αποκλειστικά την επίτευξη του κέρδους, είναι συνήθως παράλληλα και εκείνες που έχουν και την πιο σταθερή και πετυχημένη πορεία στον επιχειρηματικό και επενδυτικό χώρο, επομένως και στο σημείο αυτό είναι εμφανής για ακόμα μια φορά η δυσκολία να προσδιοριστεί η ωφέλεια της ηθικής και κατά πόσο αυτή συμβάλλει πράγματι στην μεγιστοποίηση των κερδών μιας επιχείρησης (Gibson, 2007).

2.4 ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ

Η εταιρική ηθική είναι ένα σύνολο συμπεριφορών που καθορίζουν την ορθή λειτουργία μιας επιχείρησης και διασφαλίζει την ομαλή της εξέλιξη στο παγκόσμιο σύστημα αγορών. Ωστόσο, ο ορισμός της εταιρικής ηθικής δεν περιλαμβάνει αναγκαία ορισμένα σταθερά πρότυπα ηθικής συμπεριφοράς, καθώς αυτά είναι διαφορετικά σε κάθε περίπτωση.

Το στοιχείο το οποίο είναι κοινό σε όλες τις επιχειρήσεις είναι η προσπάθεια για την διασφάλιση της συμφωνίας των ενεργειών της με τις νομοθετικές επιταγές (εθνικές και διεθνείς). Το πρόβλημα που προκύπτει στις περιπτώσεις αυτές είναι η αναζήτηση της κατάλληλης κάθε φορά ηθικής συμπεριφοράς και η εφαρμογή της σε μια

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

εξατομικευμένη περίπτωση, ανάμεσα σε αυτές που θεωρούνται κοινά αποδεκτές σε γενικό επίπεδο από τον επιχειρηματικό κλάδο.

Επομένως, είναι επιτακτική η ανάγκη εξεύρεσης ηθικών αντιλήψεων, τις οποίες θα μπορούν να αποδεχτούν και να εφαρμόσουν όλες οι επιχειρήσεις ανεξάρτητα από την χώρα στην οποία έχουν την έδρα τους και το δικαίικό της σύστημα. Υπάρχουν τη σημερινή εποχή πολλές εταιρείες που έχουν κατορθώσει να επιτύχουν μια κοινή συμφωνία προκειμένου να υλοποιήσουν την μεταξύ τους συνεργασία με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, ωστόσο ανοιχτό παραμένει στο σημείο αυτό το ζήτημα της ευθύνης των ίδιων των εταιρειών για την παράβαση των κανόνων της ηθικής σε κοινωνικό επίπεδο, όπως για παράδειγμα στον τομέα των σχέσεων μεταξύ εργοδότη και εργαζόμενου.

Συγκεκριμένα, οι προϋποθέσεις της εταιρικής ηθικής σύμφωνα με τον Henry B. Arthur είναι οι εξής :

A) Οι κανόνες με βάση τους οποίους διευθύνονται και διοικούνται οι επιχειρήσεις, όπως για παράδειγμα το καθεστώς των εργασιακών σχέσεων, η ευθύνη των διευθυντών και των εκπροσώπων της εταιρείας, ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων και οι υποχρεώσεις της επιχείρησης σε σχέση με την οικονομική της δραστηριότητα.

B) Ο ρόλος του ανθρώπινου παράγοντα ως βασικό στοιχείο για τον ηθικό προσανατολισμό μιας επιχείρησης.

Γ) Η φιλοσοφική θεώρηση της ηθικής.

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Ειδικότερα, με βάση τα ανωτέρω, ο Henry B. Arthur υποστηρίζει ότι η ηθική μιας επιχείρησης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό και από την προσωπική ηθική των ατόμων που την απαρτίζουν (Arthur, 1984).

Οι επιδιώξεις μιας επιχείρησης από την εφαρμογή των διαφόρων ηθικών προτύπων είναι αρχικά να ενισχύσει αποτελεσματικά τα μέλη και τα διευθυντικά της στελέχη στην επίτευξη των στόχων της και να φέρουν εις πέρας τις απαιτούμενες κάθε φορά δραστηριότητες μέσα σε ένα ηθικό πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης. Παράλληλα, σκοπός της επιχείρησης είναι η μεγιστοποίηση των κερδών της και η ενθάρρυνση της εφαρμογής διαφορετικών μορφών ηθικής σε συνδυασμό και με την αλληλεπίδραση διαφορετικών κοινωνικών προτύπων.

Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ

3.1 Η ΒΑΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η φιλελεύθερη προοπτική για τις επιχειρήσεις τη σημερινή εποχή, τις ταυτίζει απλά με την αντίστοιχη μεγιστοποίηση του κέρδους τους. Η μόνη λειτουργία μιας επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένων των εταιρικών στελεχών της, είναι να αποφέρει το μεγαλύτερο κέρδος για τους ιδιοκτήτες και τους μετόχους της. Η ορθολογική βάση στην οποία στηρίζεται αυτή η ιδέα είναι το γεγονός ότι η επιχείρηση συνιστά έναν οικονομικό οργανισμό, μια ατομική περιουσία των μετόχων και των ιδιοκτητών, οι οποίοι επενδύουν και αναλαμβάνουν κινδύνους με μοναδικό σκοπό την επίτευξη της μεγαλύτερης οικονομικής προστιθέμενης αξίας.

Αυτή η ιδέα δεν είναι μόνο δημοφιλής, αλλά στηρίζεται στις φιλοσοφικές απόψεις του Adam Smith (1776), (του ηθικού φιλοσόφου του Πανεπιστημίου της Γλασκόβης), που υποστηρίζει ότι το μοναδικό κίνητρο των επιχειρηματικών συναλλαγών είναι το προσωπικό συμφέρον:

«Δεν είναι από την αγαθή προαίρεση των διαφόρων επαγγελματιών, όπως για παράδειγμα του κρεοπώλη, του ζυθοποιού ή του φούρναρη, από τους οποίους αναμένουμε την τροφή μας, αλλά από την σχέση τους με το δικό τους προσωπικό συμφέρον. Εμείς οι ίδιοι απευθυνόμαστε, όχι στην ανθρώπινη φύση τους, αλλά στην αγάπη τους για τον εαυτό τους και ποτέ δεν μιλάμε σ' αυτούς για την ικανοποίηση των δικών μας αναγκών, αλλά μόνο για τα δικά τους πλεονεκτήματα».(Wealth of Nations, I ii)

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Το ηθικό συμπέρασμα που συνάγεται από την ανωτέρω δήλωση, το οποίο υποστηρίζεται και από τους μαθητές του Adam Smith, συνιστά μια ηθική υποχρέωση για το στέλεχος μιας επιχείρησης να προσανατολιστεί στο ατομικό συμφέρον των μετόχων και των ιδιοκτητών για τη μεγιστοποίηση των κερδών τους:

«Υπάρχει μία και μόνο μία κοινωνική ευθύνη της επιχείρησης - να χρησιμοποιήσει τους πόρους της και να επιδίδεται σε δραστηριότητες που αποσκοπούν στην αύξηση των κερδών της, στο βαθμό που παραμένει στο πλαίσιο των κανόνων του παιχνιδιού, δηλαδή, στον ανοικτό και ελεύθερο ανταγωνισμό, χωρίς κανένα δόλο ή απάτη» (Friedman,2002).

Δεν υπάρχει κανένα άλλο μέλημα για τις επιχειρήσεις από τη μεγιστοποίηση του κέρδους: «Η κοινωνία και η κοινωνική πρόνοια δεν αποτελούν ευθύνη της εταιρείας, διότι η δραστηριότητά της συνίσταται στο να αποφέρει χρήματα. Σε ένα ελεύθερο επιχειρηματικό σύστημα, η κοινωνική πρόνοια υποτίθεται ότι είναι αυτόματη, και όπου δεν είναι, μετατρέπεται σε ευθύνη της κυβέρνησης, και η δουλειά των επιχειρήσεων δεν είναι να κυβερνούν» (Levitt, 1958).

Επιπροσθέτως, υποστηρίζεται ότι, μακροπρόθεσμα, η επιδίωξη του προσωπικού συμφέροντος δεν βλάπτει την κοινωνία, αντίθετα, την ευνοεί. «Ένα αόρατο χέρι», ένας στατικός νόμος όπως είναι αυτός της φυσικής, ο οποίος θα ρυθμίζει τις οικονομικές υποθέσεις, σταδιακά θα οδηγήσει σε κοινά οφέλη για όλους. Αυτό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι, όσο και αν αυτοί που αναλαμβάνουν επιχειρηματική δράση επιδιώκουν το προσωπικό συμφέρον τους, ο «αόρατος νόμος» αυτόματα θα φέρει το κοινό καλό της κοινωνίας. Η επιδίωξη του προσωπικού συμφέροντος επομένως είναι ηθικά ορθή λόγω του γεγονότος ότι επιφέρει θετικές συνέπειες.

3.2 ΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΟΣ

Αναμφισβήτητα, η προσπάθεια της διεθνούς κοινότητας σήμερα να εγκαθιδρύσει μια ένωση ελεύθερου εμπορίου έχει τις ρίζες της εν μέρει σε αυτήν την ιδεολογία. Ωστόσο, με τον ίδιο τρόπο που ένα δέντρο παράγει δηλητηριώδεις καρπούς, αντίστοιχα μια εγωιστική ιδεολογία θα πρέπει να οδηγήσει σε εγωιστικές πράξεις. Είναι αντιφατικό να υποστηρίζεται ότι η επιδίωξη του προσωπικού συμφέροντος δεν βλάπτει καθόλου, αλλά, αντίθετα, ωφελεί πλήρως την κοινωνία των πολιτών.

Αν και σήμερα η παγκόσμια κοινότητα υποστηρίζει το ελεύθερο εμπόριο, δεν υπάρχει μεγάλη προοπτική επιτυχίας χωρίς κάποια ριζική αλλαγή, ή τουλάχιστον μια αναθεώρηση αυτής της θεμελιώδους ιδεολογίας που είναι η ρίζα του προβλήματος. Οι άνθρωποι πιστεύουν ότι αυτό που κρύβεται ουσιαστικά στο μυαλό κάθε έθνους είναι ο εγωισμός. Η συνεργασία του παγκόσμιου εμπορίου γίνεται κατανοητή ως μια νέα μορφή αμυντικής στρατηγικής, την οποία, οι αναπτυγμένες χώρες προσπαθούν να επιβάλουν, προκειμένου να επωφεληθούν από τις αναπτυσσόμενες χώρες. Οι παγκόσμιοι και περιφερειακοί οργανισμοί εμπορίου, όπως οι World Trade Organization, Association of Southeast Asian Nations, North American Free Trade Agreement και η Ευρωπαϊκή Ένωση, θεωρούνται «εμπορικά μπλοκ» σε σχέση με τα οποία «πολλές από τις χώρες εκτός αυτών, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων από τις φτωχότερες και λιγότερο ασφαλείς στον κόσμο, αντιμετωπίζουν το φόβο να μείνουν στο περιθώριο». Οι χώρες έξω από αυτά τα μπλοκ συνειδητοποιούν ότι κάθε χώρα ατομικά είναι πολύ αδύναμη για να ανταγωνιστεί τις άλλες και ως εκ τούτου συνενώνονται μόνο για τον σκοπό της συλλογικής υπεράσπισης του εμπορίου.

Αυτή η υποψία δεν είναι αδικαιολόγητη. Όταν όλοι πιστεύουν ότι οι επιχειρηματικές συναλλαγές στηρίζονται στην ιδιοτέλεια, γιατί να μην πιστεύουν επίσης και ότι οι

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

επιχειρήσεις σε διεθνές, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο, δεν είναι απαλλαγμένες από το προσωπικό συμφέρον. Μια διαφορετική πεποίθηση σχετικά με αυτή την ιδιοτέλεια των επιχειρηματικών συναλλαγών είναι απαραίτητη αν θέλουμε να έχουμε έναν Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου που να λειτουργεί αποτελεσματικά.

Η συνεργασία μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω της εμπιστοσύνης και όχι της δυσπιστίας, καθώς στην δεύτερη αυτή περίπτωση αποτελεί μόνο μια προσωρινή ανακωχή στον πόλεμο, η οποία περιμένει να ξεκινήσει για μια ακόμα φορά η σύγκρουση.

Ο πρώτος λόγος για την ανάγκη της αλλαγής αυτής της πεποίθησης, είναι ότι είμαστε υπερβολικά αισιόδοξοι για την άποψη του Adam Smith, ενώ ο ίδιος δεν ήταν ούτε σίγουρος ούτε συνεπής. «Υποστηρίζει ότι το αποτέλεσμα του ότι ο καθένας επιδιώκει την επίτευξη των δικών του συμφερόντων, θα είναι η μεγιστοποίηση των συμφερόντων της κοινωνίας. «Το αόρατο χέρι» της ελεύθερης αγοράς θα μετατρέψει την ατομική επιδίωξη του κέρδους σε μια γενική ωφέλεια για την κοινωνία». Ωστόσο, ο ίδιος ο Adam Smith, πίστευε ότι τα συμφέροντα των εμπόρων και των βιοτεχνών είναι κατά βάση αντίθετα με εκείνα της κοινωνίας. Υπάρχουν πολλά αποσπάσματα στο έργο «ο Πλούτος των Εθνών», όπου ο Adam Smith δηλώνει ευθέως ότι τα συμφέροντα των επιχειρηματιών έρχονται σε σύγκρουση με τη βέλτιστη ωφέλεια της κοινωνίας στο σύνολό της, και ότι επίσης οι επιχειρηματίες στην επιδίωξη των προσωπικών τους στόχων, δρουν εις βάρος του δημόσιου συμφέροντος (Adam Smith, 2009). Συγκεκριμένα, σε μια φράση στο ίδιο βιβλίο έγραψε τα ακόλουθα:

«Κάθε άτομο, αποπειράται όσο αυτό είναι δυνατό να χρησιμοποιεί το κεφάλαιό του στην υποστήριξη της εγχώριας βιομηχανίας, και έτσι με τον τρόπο αυτό να την κατευθύνει, ώστε τα προϊόντα της να μπορούν να έχουν τη μεγαλύτερη αξία καθώς

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

και να καταστήσει τα ετήσια έσοδα της κοινωνίας όσο το δυνατόν μεγαλύτερα. Είναι γεγονός, πράγματι, ότι ούτε προτίθεται να προωθήσει το δημόσιο συμφέρον, ούτε γνωρίζει σε ποιο βαθμό το υποστηρίζει. Με τη στήριξη της εγχώριας αντί της διεθνούς βιομηχανίας, έχει ως στόχο μόνο τη δική του ασφάλεια και με την κατεύθυνση της παραγωγής στον τομέα αυτό κατά τρόπο ώστε τα προϊόντα της να έχουν τη μεγαλύτερη αξία, στοχεύει μόνο στο ίδιο όφελος, και καθοδηγείται σε αυτή, όπως και σε πολλές άλλες περιπτώσεις, από ένα «αόρατο χέρι» για να προωθήσει έναν στόχο ο οποίος δεν ήταν μέρος της πρόθεσής του.

Κάθε άτομο αναμένει συνεχώς να ανακαλύψει την πλέον συμφέρουσα χρήση, για όποιο κεφάλαιό του που μπορεί να διαχειριστεί. Είναι το δικό του όφελος, στην πραγματικότητα και όχι το όφελος της κοινωνίας που έχει κατά νου. Αλλά η μέριμνα για το δικό του συμφέρον, φυσικά, ή μάλλον κατ' ανάγκη, τον οδηγεί στο να προτιμά τη χρήση που είναι η πιο συμφέρουσα για την κοινωνία.» (Adam Smith, 2009).

Ο δεύτερος λόγος που αντιτίθεται στην άποψη του Adam Smith στηρίζεται στο γεγονός της οργάνωσης των επιχειρήσεων. Μια επιχείρηση είναι ένα νομικό πρόσωπο που απολαμβάνει κάποια προνόμια όπως ακριβώς συμβαίνει και με ένα φυσικό πρόσωπο. Στο παρελθόν ο άνθρωπος οριζόταν από την κοινωνική ζωή του: «ο άνθρωπος είναι ένα πολιτικό ζώο» ή «κανένας άνθρωπος δεν είναι νησί». Αυτή η άποψη μπορεί να εφαρμοστεί αντίστοιχα και σε μια επιχείρηση. Μια επιχείρηση δεν μπορεί να αποφύγει αυτή την κατάσταση διότι, όπως υποστηρίζει ο Donaldson, είναι ένα «κατασκευάσμα» ή μια οντότητα που δημιουργήθηκε από τον άνθρωπο. Οι σύγχρονοι άνθρωποι επιλέγουν να την κατασκευάσουν, να της χορηγήσουν προνόμια και να την αφήσουν να υπάρχει μεταξύ τους (Donaldson, 1982).

3.3 Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΡΡΟΗ ΜΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Οι επιχειρήσεις επηρεάζουν σήμερα τη ζωή σε σχεδόν όλες τις πτυχές της: ιδιωτική, κοινωνική, οικονομική, κ.λπ. Εξαρτώνται από τους ανθρώπους για τη δημιουργία τους, αλλά στη συνέχεια, οι άνθρωποι βασίζονται σε αυτές από πολλές απόψεις: έχουν τη δυνατότητα να προσλαμβάνουν, να ανταμείβουν και να οι απολύουν υπαλλήλους. Είναι επηρεασμένες από τους ανθρώπους με πολλούς τρόπους, καθώς η πολιτική και η στρατηγική τους αποτελούν εντολή του διοικητικού τους συμβουλίου, σύμφωνα με τους νόμους και τις κυβερνητικές πολιτικές. Το γεγονός αυτό, βοηθάει τους ανθρώπους να απολαμβάνουν μια περισσότερο πολυτελή ζωή εξασφαλίζοντάς τους ορισμένα αγαθά και υπηρεσίες, αλλά επίσης μπορεί να βλάψει τον άνθρωπο και την κοινότητα με τη δημιουργία επικίνδυνων προϊόντων, ρύπανσης, περιβαλλοντικής καταστροφής, κλπ.

Επιπροσθέτως, πολλές επιχειρήσεις κατέχουν στις μέρες μας, τεράστια κοινωνική δύναμη. Οι Μεγάλες επιχειρήσεις προκαλούν τεράστιες αλλαγές στην κοινωνία, ή ακόμα τις μεταμορφώνουν πλήρως. Σε ένα μικρό χωριό οι περισσότεροι κάτοικοι μπορεί να είναι αγρότες, αλλά αν μια μέρα μια εταιρεία πετρελαιοειδών, ανακαλύψει ότι υπάρχει εκεί ένα απόθεμα αργού πετρελαίου αρκετά μεγάλο ώστε να αποτελέσει αντικείμενο εκμετάλλευσης, το μικρό χωριό θα μετατραπεί σε βιομηχανική ζώνη και η ζωή των ανθρώπων που ζουν σε αυτό το χωριό θα αλλάξει. Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης όλος ο κόσμος γίνεται ένα μικρό χωριό, στο οποίο ένα μικρό λουλούδι όταν αποκοπεί από το κλαδί του μπορεί να επηρεάσει ολόκληρο τον κόσμο. Για παράδειγμα, η Ελλάδα είναι μια μικρή χώρα η όποια από οικονομικής άποψης με την χρήση της ναυτιλίας της μπορεί να επηρεάσει μια γιγαντιαία χώρα όπως η Κίνα.

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Στις αρχές αυτού του αιώνα από πολιτικής άποψης, υπήρχαν δύο κατηγορίες των πολιτικών, «οι πολιτικοί εξ επαγγέλματος» και «οι πολιτικοί των επιχειρήσεων». Στο τέλος αυτής της δεκαετίας σχεδόν όλοι οι πολιτικοί είναι «πολιτικοί των επιχειρήσεων» και ένας «πολιτικός» χωρίς καμία σύνδεση με οποιαδήποτε επιχείρηση είναι ασυνήθιστο φαινόμενο.

Πριν από αυτή τη δεκαετία, σε διάφορες χώρες οι πολιτική ασκούσε πίεση στις επιχειρήσεις, αλλά σε αυτήν την δεκαετία, η κατάσταση έχει αντιστραφεί. Η επιχείρηση γίνεται ο πυλώνας των πολιτικών κομμάτων για την εξασφάλιση οικονομικών πόρων, γεγονός που ανοίγει τον δρόμο για τις επιχειρήσεις, προκειμένου να έχουν τους «δικούς τους» ανθρώπους στο υπουργικό συμβούλιο. Οι κυβερνητικές πολιτικές είναι σήμερα έμμεσα καθοδηγούμενες από τις πολιτικές των επιχειρήσεων. Σύμφωνα με την παραδοσιακή δημοκρατική θεωρία του κοινωνικού συμβολαίου, το κοινοβούλιο αντιπροσωπεύει τον πληθυσμό όλης της χώρας, ο οποίος του αναθέτει την πολιτική του δύναμη. Τώρα, σε αυτές τις χώρες πολλά μέλη του κοινοβουλίου εκπροσωπούν επιχειρήσεις οι οποίες τους προσφέρουν οικονομική υποστήριξη, και όχι τους ανθρώπους που τους εξέλεξαν.

3.4 ΟΙ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Το γεγονός αυτό μας εξασφαλίζει ότι η επιχείρηση από τη φύση της δεν είναι «ένα νησί στη θάλασσα» ή «μια όαση στην έρημο», αλλά μια κοινωνικο-πολιτική οντότητα. Υπάρχει επομένως και η ανάγκη να έχει ορισμένες σχέσεις με άλλες εκλογικές περιφέρειες (πελατείες). Αυτές οι μεγάλες εκλογικές περιφέρειες, οι οποίες επηρεάζουν και επηρεάζονται αντίστοιχα από μια εταιρεία περιλαμβάνουν τους

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

πελάτες, τους υπαλλήλους, τους ιδιοκτήτες και τους επενδυτές, τους προμηθευτές, τους ανταγωνιστές, την κοινότητα, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ), τις κυβερνητικές αρχές και τους πιστωτές. Από τη μία πλευρά, οι επιχειρήσεις εξαρτώνται από αυτές, σε μεγάλο βαθμό, προκειμένου να επιτελέσουν τους στόχους τους, αλλά από την άλλη πλευρά, το γεγονός αυτό μπορεί να επηρεάσει την κοινωνία έντονα δημιουργώντας ταυτόχρονα οφέλη και αρνητικές συνέπειες.

Κάθε εκλογική περιφέρεια επηρεάζει και επηρεάζεται αντίστοιχα όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, από μια εταιρεία με διαφορετικό κάθε φορά τρόπο, ως εξής:

1. Οι πελάτες ανταλλάσσουν πλουτοπαραγωγικές πηγές (πόρους) για τα προϊόντα της επιχείρησης, και σε αντάλλαγμα λαμβάνουν ορισμένα οφέλη από τα προϊόντα που αγοράζονται. Οι πελάτες παρέχουν την ψυχή της επιχείρησης, με τη μορφή των εσόδων. Η επιχείρηση τους προμηθεύει με αγαθά και υπηρεσίες που ταιριάζουν στις ανάγκες τους σε λογική τιμή και ποιότητα. Με τη σειρά τους οι πελάτες, αναμένουν από την εταιρεία να παραμείνει πιστή στην υπόσχεση της ορθολογικής τιμής και ποιότητας, καθώς και ως προς τις υπηρεσίες που παρέχονται μετά την πώληση.

Η διατήρηση αυτής της σχέσης εξαρτάται από την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των παραγωγών και των πελατών. Η ανθρώπινη καταναλωτική συμπεριφορά είναι εν μέρει λογική. Για παράδειγμα, ένα νεαρό ζευγάρι που επιθυμεί ένα αυτοκίνητο για την οικογένειά του έχει σίγουρα μελετήσει όλες τις μάρκες αυτοκινήτων που διαθέτει η εγχώρια αγορά τους, των οποίων η τιμή είναι ανάλογη με το ποσό των χρημάτων που θέλουν να δαπανήσουν. Η απόφασή τους να αγοράσουν ένα από αυτά υποδηλώνει πίστη στην ασφάλεια και στην ποιότητα του αυτοκινήτου, καθώς και στην εξυπηρέτηση μετά την πώληση, που παρέχονται από τον παραγωγό ή τον

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

αντιπρόσωπό του. Αν το προϊόν αποτύχει να ικανοποιήσει αυτή την ανάγκη, η εμπιστοσύνη τελικά θα χαθεί.

2. Οι Εργαζόμενοι ανταλλάσσουν την εργασία τους, σωματική ή πνευματική, για την ανταμοιβή που προσφέρεται από τις επιχειρήσεις. Σε αντάλλαγμα για την εργασία και την αφοσίωσή τους, απαιτούν ασφάλεια, μισθούς, επιδόματα, δίκαιη και ίση μεταχείριση, και ουσιαστική δουλειά. Είναι καθήκον της εταιρείας να τους παρέχει αυτά τα δικαιώματα και να τα υποστηρίξει σε δύσκολες στιγμές.

Για την επίτευξη των προσδοκιών τους, οι εργαζόμενοι αναμένεται να ακολουθήσουν τις οδηγίες της διοίκησης τις περισσότερες φορές, να υποστηρίζουν με θετικά λόγια την εταιρεία, και να είναι υπεύθυνοι πολίτες στις τοπικές κοινωνίες στις οποίες δραστηριοποιείται η εταιρεία. Όπου και όποτε χρησιμοποιούνται ως μέσο για την επίτευξη ενός σκοπού, θα πρέπει να τους επιτραπεί να συμμετάσχουν στην εν λόγω απόφαση, διότι ως αυτόνομα πρόσωπα έχουν το δικαίωμα να αποφασίζουν σχετικά με το μέλλον τους.

3. Οι Μέτοχοι και οι Ιδιοκτήτες είναι τα οικονομικά ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders) που έχουν επενδύσει τα κεφάλαιά τους στην εταιρεία σε μετοχές, ομόλογα και μερίδια. Κύριος στόχος τους είναι η επιδίωξη της μέγιστης ωφέλειας σε αντάλλαγμα για τις επενδύσεις τους. Επομένως, η απαίτηση τους από μια εταιρεία είναι νόμιμη σε σχέση με το γεγονός ότι τα χρήματα που δίνουν είτε άμεσα είτε έμμεσα στην εταιρεία για τις επενδύσεις και την επέκτασή της, συνιστούν προσωπική τους περιουσία. Επιπλέον, θα πρέπει επίσης να αναλάβουν κάποιους κινδύνους όταν πραγματοποιούν τέτοιου είδους συναλλαγές. «Η επιχείρηση επηρεάζει τους οικονομικούς πόρους τους ή, εάν ένα σημαντικό τμήμα του εισοδήματος από τις συντάξεις τους είναι σε μορφή μετοχών ή ομολόγων, την ικανότητά τους να

φροντίζουν τους εαυτούς τους, όταν δεν θα μπορούν πλέον να εργαστούν» (Hoffman, Frederick, 2000).

4. Οι προμηθευτές είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχία της επιχείρησης, καθώς οι πρώτες ύλες είναι ουσιαστικά αυτές που θα καθορίσουν την ποιότητα και τις τιμές των τελικών προϊόντων. Σε αντάλλαγμα, η επιχείρηση είναι ένας πελάτης του προμηθευτή και, επομένως, εξαρτάται από αυτόν για την επιτυχία και την επιβίωσή του. Και τα δύο μέρη είναι τόσο αλληλένδετα ώστε ανεβαίνουν (αυξάνονται) και κατακρημνίζονται (πέφτουν) μαζί.

5. Η τοπική κοινωνία είναι ένα διαδραστικό σύνολο ατόμων, τα οποία παρέχουν το δικαίωμα στην εταιρεία να ανοικοδομήσει εγκαταστάσεις. Η κοινωνία ωφελείται από τους φόρους και την κοινωνική και οικονομική πρόσφορα της εταιρίας. Σε αντάλλαγμα για την παροχή τοπικών υπηρεσιών, η επιχείρηση αναμένεται να είναι ένας «καλός πολίτης», όπως είναι οποιοδήποτε πρόσωπο. Η επιχείρηση δεν μπορεί να εκθέσει την κοινότητα σε παράλογους κινδύνους, με τη μορφή ρύπανσης, τοξικών αποβλήτων, και ούτω καθεξής. Αν για κάποιο λόγο η επιχείρηση πρέπει να φύγει από μια κοινότητα, αναμένεται να συνεργαστεί με τους τοπικούς φορείς προκειμένου να κάνουν τη μετάβαση όσο το δυνατόν ομαλότερη.

6. Οι ανταγωνιστές είναι εκείνοι που είναι πρόθυμοι να ταιριάξουν ή να βελτιώσουν τα προϊόντα της εταιρείας, την φήμη, και τις τιμές τους. Ο ανταγωνισμός δεν αποκλείει κατά ανάγκη την συνεργασία και υπάρχουν πολλά εμπειρικά στοιχεία που δείχνουν ότι η συνεργασία μεταξύ των ανταγωνιστών μπορεί να βοηθήσει και τις δύο πλευρές στην επίλυση των ελαττωμάτων τους και στην ανάπτυξή τους. Μία από τις σημαντικότερες αιτίες για την αποτυχία των κατευθυνόμενων οικονομιών της αγοράς ήταν η έλλειψη ανταγωνισμού (planned market economy).

7. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ) αναφέρουν τις θετικές ή τις αρνητικές συναλλαγές της επιχείρησης με το κοινό. Είναι οι φύλακες που παρακολουθούν την καθημερινή πρακτική των επιχειρήσεων ώστε να διατηρηθούν τα οφέλη για το κοινό. Μπορούν να παράγουν τόσο καλές όσο και κακές εικόνες μιας επιχείρησης και από την πλευρά τους, οι επιχειρήσεις μπορούν να αυξήσουν την οικονομική τους ευημερία μέσω της διαφήμισης.

8. Οι Κυβερνητικές αρχές είναι οι εκπρόσωποι των νομοθετικών, διοικητικών και δικαστικών αρχών, που εφαρμόζουν τους νόμους στις επιχειρηματικές συναλλαγές της εταιρείας. Συγκεκριμένα, περιμένουν από μια επιχείρηση να συμμορφωθεί με τους νόμους. Οι επιχειρήσεις, με τη σειρά τους, μπορεί να επηρεάσουν την οικονομική ευημερία του κράτους δια μέσω της καταβολής των φόρων.

9. Οι πιστωτές χορηγούν δάνεια προκειμένου οι επιχειρήσεις να ξεκινήσουν ή να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους. Από τη μία πλευρά, η δυνατότητα για την ίδρυση και την επέκταση μιας επιχείρησης εξαρτάται από τα δάνεια που της χορηγήθηκαν. Από την άλλη πλευρά, η επιβίωση των πιστωτών εξαρτάται από το κέρδος που θα εισπραχθεί και από τους τόκους που θα χρεωθούν από τους πελάτες τους.

Από τη φύση της αυτή η σχέση είναι περίπλοκη και επιβαρυντική για το περιβάλλον. Τα εμπλεκόμενα μέρη σε κάθε κύκλο είναι στενά συνδεδεμένα με τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη στον ίδιο κύκλο και όλα, την ίδια στιγμή, συνδέονται στενά με τους ενδιαφερόμενους σε άλλους κύκλους.

Η ίδια η φύση της σχέσης μεταξύ μιας επιχείρησης και των εκλογικών περιφερειών (πελατειών) της αποκαλύπτει τον κίνδυνο της καθαρής επιδίωξης του προσωπικού

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

συμφέροντος στο πλαίσιο του συστήματος και της παραβίασης του χρυσού κανόνα. Όπως προαναφέρθηκε, μια επιχείρηση είναι μια κοινωνική μονάδα που επηρεάζει την ανθρώπινη ζωή σε όλες τις πτυχές της. Σήμερα, οι επιχειρήσεις έχουν εισέλθει στην πολιτική και έχουν απορροφήσει κάποιες από τις διοικητικές και νομοθετικές εξουσίες από τους μεμονωμένους πολίτες. (παράδειγμα αποτελούν οι Ελληνικές ΔΕΚΟ) Σε περίπτωση που η επιχειρηματική δραστηριότητα βασίζεται καθαρά στην ιδιοτέλεια και αν η αποκλειστική ευθύνη της είναι η μεγιστοποίηση των κερδών, όπως αναφέρει ο Milton Friedman και ο Theodore Levitt, αυτή η διοικητική και νομοθετική εξουσία θα ασκείται καταχρηστικά. Ο Keith Davis (1975) υποστηρίζει ότι:

«Εάν η επιχείρηση διαθέτει την εξουσία, τότε μια δίκαιη σχέση απαιτεί από αυτήν να φέρει επίσης και την ευθύνη για τη δράση της στους τομείς αυτούς. Ο «σιδερένιος» νόμος της ευθύνης είναι ότι σε βάθος χρόνου, αυτοί, οι οποίοι δεν χρησιμοποιούν την εξουσία με τρόπο που η κοινωνία θεωρεί ως υπεύθυνο θα κινδυνεύσουν να τη χάσουν» (Carroll, 2008).

Μια επιχείρηση δεν είναι ένα απομονωμένη αλλά έχει δημιουργηθεί για να λειτουργήσει σε μια κοινωνία, μεταξύ των ανθρώπων. Επιπλέον κάθε επιχείρηση φέρει τα προνόμια και την εξουσία να χρησιμοποιήσει για την ευημερία της σχεδόν όλους τους πόρους που ανήκουν στην κοινωνία, αλλά είναι μια κοινή ηθική πρακτική που ορίζει ότι όταν κάποιος λαμβάνει κάτι, πρέπει να προσφέρει και μακροπρόθεσμα να το επιστρέψει. Το να κηρύσσει κάποιος ότι η επιχείρηση έχει γεννηθεί μόνο από προσωπικό συμφέρον και ενεργεί μόνο σύμφωνα με τους όρους αυτούς είναι σαν να λέει στην επιχείρηση να βλάψει η ίδια τον «δημιουργό» της.

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Συμπερασματικά, καθίστανται σαφέστερα όσα έχουν αναφερθεί, δηλαδή, ότι εάν η ιδεολογία που προτείνει ο Adam Smith (συμπεριλαμβανομένων και των Milton Friedman και Theodore Levitt), μπορεί να εφαρμοστεί στο φόρουμ της παγκόσμιας εμπορικής ένωσης, κάθε εθνικός αντιπρόσωπος εκπροσωπεί ένα σύνολο από μεμονωμένες επιχειρήσεις του ίδιου έθνους και κάθε εμπορικό μπλοκ επίσης αντιπροσωπεύει ένα σύνολο μεμονωμένων επιχειρήσεων στην ίδια περιοχή, που όλες επιδιώκουν να εκπληρώσουν το προσωπικό συμφέρον τους. Στη συνέχεια, μπορεί να συναντήσουμε νέες μορφές συλλογικών ατομιστών που αποτελούν μια ένωση όχι για τους σκοπούς μιας πραγματικής συνεργασίας, αλλά από εγωισμό. Ο όρος «συνεργασία» είναι μόνο το δόλωμα ώστε να προσελκύσουν υποψήφια θύματα στην παγίδα. Καθένας στο φόρουμ αναμένει ότι η επιδίωξη του προσωπικού συμφέροντος κρύβεται πίσω από όλες τις εμπορικές διαπραγματεύσεις, ακόμα και από τους ίδιους. Αυτό το γεγονός, οδηγεί τις επιχειρήσεις σε πόλεμο μεταξύ διαφορετικών εταιρειών, εθνών και εμπορικών συνασπισμών. Αν οι εμπορικές διαπραγματεύσεις είναι μόνο η προσπάθεια που πραγματοποιείται για να αναβληθεί η έκρηξη ενός εκτενούς εμπορικού πολέμου με τη διατήρηση ενός «ψυχρού πολέμου εμπορίου». Εάν οι εμπορικές διαπραγματεύσεις πιστεύεται ότι είναι μια συγκάλυψη στην οποία κάθε επιχείρηση, έθνος, ή εμπορικό μπλοκ προσπαθεί να αποκομίσει όσο το δυνατόν περισσότερο όφελος από τους ανταγωνιστές του, οι διαπραγματεύσεις θα πρέπει να αποτύχουν πριν ακόμα αυτές ξεκινήσουν πραγματικά.

3.5 Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι επιχειρηματικές συναλλαγές θα πρέπει να διεξάγονται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε σε ρεαλιστικές συνθήκες, να οδηγούν στην αυθεντική ευτυχία για κάθε άτομο. Η αυθεντική ευτυχία, στην πραγματικότητα, θα είναι δυνατή εάν, και μόνο εάν, όλα τα

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

συμφέροντα όλων των εμπλεκομένων μερών (μεμονωμένα πρόσωπα, τοπική και παγκόσμια κοινότητα, καθώς και το οικοσύστημα) έχουν ληφθεί υπόψη.

Από τη φύση τους, όλες οι ανθρώπινες δραστηριότητες έχουν ορισμένους στόχους, καθώς σύμφωνα και με τον Αριστοτέλη : «Κάθε επιστήμη και κάθε έρευνα, καθώς επίσης κάθε πρακτική επιδίωξη και εγχείρημα φαίνεται να στοχεύουν σε κάποιο καλό: κατά συνέπεια, το καλό έχει κάποιο σαφώς καθορισμένο αντικείμενο, στο οποίο όλα τα πράγματα καταλήγουν» (Ηθικά Νικομάχεια). Η αυθεντική ευτυχία είναι ο τελικός στόχος, διότι αυτή είναι πολύτιμη από μόνη της. Δεν επιδιώκουμε την ευτυχία για κάποιους σκοπούς άλλους πέρα από την ευτυχία την ίδια. Αυτή η αυθεντική ευτυχία δεν σημαίνει ίση κατανομή της οικονομίας, το διαφορετικό γίνεται αποδεκτό εφόσον διατηρείται η ευτυχία της κοινωνίας. Ο καθένας είναι ευχαριστημένος με το μερίδιο που έχει και κανένας δεν θα μείνει να υποφέρει λόγω έλλειψης βασικών αναγκών. Η αυθεντική ευτυχία είναι η απόλαυση της ευτυχίας από όλα τα μέλη της κοινωνίας, έτσι ώστε κανείς να μην αφήνεται να υποφέρει.

Αυτή η αυθεντική ευτυχία είναι δυνατή λόγω του γεγονότος ότι κάθε ανθρώπινο ον είναι εγγενώς προικισμένο με ικανότητες (δημιουργικές, προσαρμοστικές και συνεταιριστικές), οι οποίες το οδηγούν να καταβάλει προσπάθειες για την επίτευξη αυτού του στόχου. Αυτές οι δυνατότητες έχουν ενσωματωθεί σε άτομα κατά την ακούραστη αναζήτησή τους στη διάρκεια των ετών.

Αυτή η αυθεντική ευτυχία μπορεί να περιγραφεί ως «η ευτυχία που απορρέει από την ευτυχία των άλλων». Εάν η επιδίωξη του προσωπικού συμφέροντος είναι προς όφελος του ατόμου, πώς μπορεί να οδηγήσει στην κοινωνική ευημερία. Σε αντίθεση, ένα καλό δέντρο καρποφορεί ασφαλή και γλυκά φρούτα, γεγονός που σημαίνει ότι, αν ο καθένας δεν ενεργεί μόνο για τη δική του ευτυχία, αλλά για αυτή των άλλων, η

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ευτυχία είναι το πιθανότερο αποτέλεσμα στο οποίο μπορεί να οδηγηθεί. Αυτή η οπτική ανοίγει το δρόμο για την εμπιστοσύνη, η οποία καταλήγει τελικά στη συνεργασία.

Η οπτική αυτή στηρίζεται στη φύση μιας επιχείρησης. Από τη φύση της σχέσης της με τις εκλογικές περιφέρειες (πελατείες), η επιχείρηση είναι ουσιαστικά μια κοινωνία στην οποία υπάρχουν πολλά μέλη και το καθένα με ένα διαφορετικό ρόλο. Κάθε μέλος είναι ανεπαρκές από μόνο του, αλλά σε συνεργασία με τα υπόλοιπα συμβάλλει στην τελειότητα, την επιβίωση και τη διατήρηση του συνόλου. Κάθε μέλος λειτουργεί ταυτόχρονα τόσο για την ευτυχία του ίδιου, όσο και των άλλων. Όταν αυτή η οπτική εφαρμόζεται στις επιχειρηματικές δραστηριότητες, η απόκτηση κέρδους δεν είναι ο αυτοσκοπός, αλλά το μέσο για τον τελικό στόχο που είναι η αυθεντική ευτυχία.

Αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει να αγνοηθεί ο ζωτικός ρόλος του κέρδους στην επιχείρηση. Πράγματι, πρόκειται για ηθικό καθήκον των στελεχών των επιχειρήσεων να πραγματοποιήσουν κέρδη με σωστό ρυθμό και τρόπο. Το κεφάλαιο που επενδύεται σε μια επιχείρηση είναι η ιδιωτική περιουσία των ιδιοκτητών ή των μετόχων και πρέπει να επενδύονται με τέτοιο τρόπο, ώστε να παράγουν προστιθέμενη αξία. Οι επενδύσεις σε ό,τι δεν δημιουργεί προστιθέμενη αξία, θεωρείται μια ανήθικη σπατάλη. Ωστόσο, η ελευθερία να επενδύουν για το κέρδος δεν είναι μια άδεια που επιτρέπει τις καταχρήσεις και φέρνει δεινά στους άλλους. Σε συμφωνία με τον Friedman, ο Levitt υποστηρίζει ότι «η λειτουργία της επιχείρησης είναι να παράγει κέρδη σταθερά σε υψηλό επίπεδο. Η ουσία της ελεύθερης επιχείρησης είναι να επιδιώκει το κέρδος με τέτοιο τρόπο που να είναι συνεπής με την επιβίωσή της ως οικονομικού συστήματος». Αυτός ο ισχυρισμός, αν και δεν είναι εντελώς

εσφαλμένος, είναι μόνο εν μέρει ορθός. Το κέρδος δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά το μέσο για την αυθεντική ευτυχία (Sorell, Hendry, 1995). Στην παραδοσιακή προοπτική της ελεύθερης αγοράς, το στέλεχος της επιχείρησης θεωρεί ότι η «πρωταρχική ευθύνη είναι απέναντι στους μετόχους, επειδή είναι οι ιδιοκτήτες της εταιρείας». Αλλά, επιπλέον, μια επιχείρηση και τα εταιρικά στελέχη της έχει την ευθύνη να αυξήσει το κέρδος που οδηγεί στην αυθεντική ευτυχία όχι μόνο για τους μετόχους και τους ιδιοκτήτες, αλλά και για όλα τα μέλη, που επηρεάζουν και επηρεάζονται από τις αποφάσεις της επιχείρησης.

3.6 ΤΟΜΕΙΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΤΗΤΑΣ

Ο Theodore Levitt υποστηρίζει ότι η εταιρική δραστηριότητα περιορίζεται μόνο από δύο εμπόδια: οικονομικά και νομικά. Αλλά αυτά τα δύο δεν είναι αρκετά για να εγγυηθούν την αυθεντική ευτυχία. Για να επιτύχει τον σκοπό της η εταιρική ευθύνη πρέπει να επεκταθεί σε όλους τους τομείς: οικονομικούς, νομικούς, ηθικούς και φιλανθρωπικούς.

(Α) Οικονομικές ευθύνες: μια εταιρεία πρέπει να είναι κερδοφόρα και αυτό είναι το θεμέλιο πάνω στο οποίο στηρίζονται όλα τα υπόλοιπα πεδία.

(Β) Νομική ευθύνη: μια εταιρεία πρέπει να υπακούει στους νόμους της χώρας. Ο νόμος είναι η κοινωνική κωδικοποίηση του σωστού και του λάθους. Κάθε εταιρική συναλλαγή πρέπει να είναι σύμφωνη με τους κανόνες αυτούς.

(Γ) Ηθικές ευθύνες: μια εταιρεία πρέπει να είναι ηθική. Κάθε εταιρική συναλλαγή, απόφαση και πολιτική, δεσμεύεται από την υποχρέωση να κάνει ό,τι είναι σωστό, απλά και δίκαια. Από την αρνητική πλευρά, θα πρέπει να αποφύγει τη ζημία σε όλες

τις πλευρές και από τη θετική πλευρά, θα πρέπει να ενισχύσει την αυθεντική ευτυχία όλων.

(Δ) Φιλανθρωπικές ευθύνες: ως νομικό πρόσωπο στην κοινότητα μια εταιρία, πρέπει να είναι ένας καλός πολίτης, να συνεισφέρει πόρους στην κοινότητα και να μεριμνά για τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής. Αν και προαιρετική, αυτή είναι ουσιαστικά μια επιτακτική ανάγκη της σύγχρονης κοινωνίας. Παρόλα αυτά, η επιχείρηση δεν μπορεί ποτέ να υπερκεράσει τις τρεις προηγούμενες ευθύνες. Οι εισφορές για φιλανθρωπικούς σκοπούς δεν δίνουν το ελεύθερο σε μια επιχείρηση προκειμένου να προβεί σε ένα βλαπτικό για τους πολίτες γεγονός.

3.7 Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΩΝ ΗΘΙΚΩΝ ΘΕΩΡΙΩΝ

Η έννοια της προοπτικής (όραμα) δεν υπαγορεύει καμία συγκεκριμένη ηθική θεωρία, αλλά αποσκοπεί στην καθιέρωση της «αυθεντικής ευτυχίας σύμφωνα με την πραγματικότητα» μεταξύ των μελών μιας κοινωνίας. Η προοπτική μας ξεκινάει με τα «γεγονότα» του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Όλες οι ηθικές θεωρίες αναγνωρίζεται ότι περιέχουν τόσο δυνατά και αδύνατα σημεία. Αν και λόγω, των διαφορετικών κριτηρίων τους ο ωφελιμισμός και η δεοντολογία μπορούν να οδηγήσουν σε διαφορετικές αποφάσεις, ακόμη και για το ίδιο θέμα, καθώς η μια θεωρία δεν αποκλείει πλήρως την άλλη. Οι αντικρουόμενες κρίσεις τους δεν οδηγούν απαραίτητα στην προσαρμογή της μιας θεωρίας με την άλλη σε όλες τις περιπτώσεις με κάθε τρόπο, καθώς η μια συμπληρώνει την άλλη με τις ελλείπουσες προοπτικές της. Την ίδια στιγμή, η αλήθεια που είναι χαμένη στον ωφελιμισμό και κάποιοι υποστηρίζουν ότι βρίσκεται στην δεοντολογία, βρίσκεται επίσης - και βρέθηκε πολύ πιο πλούσια - στην παραδοσιακή θεωρία της τελολογίας.

Οι William H. Shaw και Vincent Barry, υποστηρίζουν ότι η ενσωμάτωση διαφορετικών ηθικών θεωριών είναι αναγκαία γιατί «βλέπουμε τους εαυτούς μας με διάφορες ηθικές υποχρεώσεις που δεν μπορούν να περιοριστούν στην ενιαία υποχρέωση της μεγιστοποίησης της ευτυχίας. Είμαστε συνυφασμένοι με άλλους ανθρώπους σε πολύ συγκεκριμένα πλαίσια και έχουμε, ως εκ τούτου, ορισμένες ηθικές υποχρεώσεις, επομένως δεν μπορεί να υπάρξει μια ενιαία απάντηση για όλες τις περιπτώσεις» (Shaw και Barry 2009).

3.8 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η παραπάνω στρατηγική θεωρείται «κερδοφόρα» (WIN-WIN), καθώς όλα τα μέρη έχουν τη δυνατότητα να μοιραστούν τα οφέλη των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Αντιθέτως, η οπτική που προτείνουν οι Smith και Levitt οδηγεί μόνο σε μια νίκη των ανθρώπων που κατέχουν τα κεφάλαια ή έχουν τη μεγαλύτερη οικονομική δύναμη. Επιπλέον, το όραμά τους παρέχει τις ρίζες για τον ανταγωνισμό και τη δυσπιστία, οδηγώντας τον κόσμο των επιχειρήσεων σε ένα πόλεμο για την επιβίωση του ισχυρότερου, σύμφωνα με τους Thomas Hobbes και τον Δαρβίνο. Αυτό θα ήταν ένα νέο όπλο των ανεπτυγμένων χωρών για να απειλούν τις αναπτυσσόμενες χώρες σε μια εποχή ενός οικονομικού πολέμου. Δεν μπορεί να υπάρχει ελεύθερο εμπόριο χωρίς δικαιοσύνη, καθώς μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο σε ένα κλίμα ισότητας, εμπιστοσύνης, φροντίδας, και αμοιβαίας ανταλλαγής. Ως εκ τούτου, η παλιά ιδεολογία θα πρέπει να αντικατασταθεί από μια νέα, εφόσον η παγκόσμια κοινότητα θέλει να έχει παγκόσμια οικονομική συνεργασία - η οποία, στην πραγματικότητα, σε αυτή την εποχή σημαίνει παγκόσμια ειρήνη.

ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟΙ ΛΟΓΟΙ ΠΟΥ ΩΘΟΥΝ ΤΙΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΕΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ

4.1 Οι τέσσερις σημαντικότεροι λόγοι που ωθούν τις ναυτιλιακές επιχειρήσεις στην χρήση της ηθικής είναι οι εξής :

Αρχικά με την εφαρμογή των δεοντολογικών κανόνων της ηθικής σε μια επιχείρηση είναι δυνατή η αποφυγή των κινδύνων και των νομικών συνεπειών σε τομείς που έχουν σχέση με τα δικαιώματα των εργαζομένων και την παραγωγική διαδικασία. Παράλληλα, με τον τρόπο αυτό οι ίδιοι οι εργαζόμενοι της επιχείρησης θα επιθυμούν να συνεισφέρουν στην ομαλή της λειτουργία και στην αύξηση της παραγωγής της στον μέγιστο δυνατό βαθμό (Hosmer, 2007).

Είναι ταυτόχρονα γεγονός ότι η χρήση ενός συστήματος ηθικής στους κανόνες λειτουργίας μιας επιχείρησης θα ωφελήσει γενικά την εικόνα της τόσο στους πελάτες της όσο και στους εν ευρεία έννοια καταναλωτές με αποτέλεσμα την δημιουργία ενός αξιόπιστου προφίλ για την εταιρεία και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου.

Από τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι οι περισσότερες επιχειρήσεις καταλήγουν στη χρήση της επιχειρηματικής ηθικής για να πετύχουν τους στόχους τους. Είναι γεγονός ότι υπάρχουν άρρηκτοι δεσμοί ανάμεσα στην ηθική και στα οικονομικά οφέλη μιας επιχείρησης και σε κάθε περίπτωση οι πράξεις της θα έχουν άμεσες συνέπειες στο αιώτερο μέλλον της (αυτό μπορεί να αναπαρασταθεί γραφικά με ένα διάγραμμα τύπου Venn, βλ. Σχεδιάγραμμα 2).

Ένας άλλος παράγοντας που ωθεί τις επιχειρήσεις στην εφαρμογή ηθικών κανόνων είναι οι μελλοντικές συνέπειες που μπορεί να έχουν οι αποφάσεις που λαμβάνουν για

την ομαλή της λειτουργία στο παρόν. Η σημασία αυτών των αποφάσεων έγκειται στο γεγονός ότι μπορεί να είναι μη αναστρέψιμες και να έχουν καταστροφικές συνέπειες για το περιβάλλον και για την ίδια την εταιρεία. Από αυτό γίνεται φανερό πόσο σημαντική είναι η εφαρμογή ηθικών κανόνων στο σωστό χρόνο (το προλαμβάνει είναι καλύτερο του θεραπεύει).

Είναι σημαντικό για την εύρυθμη λειτουργία μιας «ηθικής» επιχείρησης να μπορεί να προβλέπει την μελλοντική εξέλιξη των αποφάσεών της, την επιλογή των κατάλληλων εργαλείων για να έχουν το βέλτιστο έλεγχο των πράξεων και των αποφάσεών τους, καθώς και να αναθεωρήσουν τις αρχέγονες απόψεις που περιορίζουν την εφαρμογή των νέων ηθικών θεωριών (Paine, 1997).

Η κυρίαρχη άποψη των ημερών μας είναι ότι η λειτουργία της κάθε επιχείρησης έχει ήδη επηρεάσει το μέλλον ως ένα βαθμό. Ο K. E. Boulding (Boulding, 1978) υποστηρίζει χαρακτηριστικά ότι το «σήμερα» επηρεάζει εκατό χρόνια πίσω και εκατό χρόνια μπροστά από τη δεδομένη κάθε φορά χρονική στιγμή (παρελθόν και μέλλον αντίστοιχα).

4.2 Πως θα πρέπει να οργανωθεί ένας κώδικας ηθικής

Αν οι εταιρικές δομές είναι αρκετά μεγάλες τότε ο manager μπορεί να επιλέξει ένα γενικό κώδικα ηθικής και στη συνέχεια διάφορους μικρότερους κώδικες ηθικής για κάθε ένα τμήμα ξεχωριστό. Είναι σημαντικό στην εξέλιξη του κώδικα ηθικής να συμμετάσχουν όσο το δυνατόν περισσότερα μέλη της εταιρείας και όχι μόνο το νομικό τμήμα και το τμήμα ανθρωπίνου δυναμικού, όπως συνηθίζεται. Οι κώδικες ηθικής πρέπει να καλύπτουν μεγάλο φάσμα δραστηριοτήτων και όχι μόνο τη νομιμότητα των πολιτικών της εταιρείας, γιατί σε αυτή την περίπτωση θα αστοχήσουν. Είναι σημαντικό επίσης να λάβει γνώση του κώδικα ηθικής όλο το

προσωπικό αρχικά και στη συνέχεια να τεθεί σε εφαρμογή (Θανόπουλος, 2009).

Συμβουλές για την ανάπτυξη ενός κώδικα ηθικής :

- Αναθεώρηση των αξιών και αναφορά όλων των ηθικών παραβιάσεων που γίνονται στα πλαίσια της επιχείρησης (η σύγχρονη ηθική επιτάσσει την καταγγελία των παραβάσεων παρά την απόκρυψη του προβλήματος).
- Καθορισμός των χαρακτηριστικών ηθικών γνωρισμάτων των προϊόντων ή των υπηρεσιών μιας επιχείρησης, για παράδειγμα τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα για ένα ναυτιλιακό πράκτορα είναι αξιοπιστία, εμπιστευτικότητα, ταχύτητα, προθυμία.
- Προσδιορισμός των τρόπων επίλυσης των προβλημάτων μιας ναυτιλιακής εταιρείας. Ο καλύτερος τρόπος για τη σκιαγράφηση αυτών των προβλημάτων είναι με τη χρήση ενός εξωτερικού παρατηρητή, ο οποίος θα αλληλεπιδράσει με τους υπαλλήλους της εταιρείας και θα συλλέξει τις κατάλληλες πληροφορίες ώστε να καταλήξει σε ένα πόρισμα χωρίζοντας τα προβλήματα σε ηθικά (ζητήματα που άπτονται στο σεβασμό, τη δικαιοσύνη, την τιμιότητα) και σε μη ηθικά.
- Εκτέλεση SWOT ανάλυσης μέσα στα πλαίσια του στρατηγικού προγραμματισμού μιας επιχείρησης. Κατά την ανάλυση SWOT μελετώνται τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία μιας επιχείρησης ή ενός τομέα μεμονωμένα, καθώς και οι ευκαιρίες ή απειλές που υπάρχουν στο περιβάλλον της

επιχείρησης (συμπληρωματικά μπορεί να χρησιμοποιηθεί και η ανάλυση PEST μέσα στα πλαίσια του πλάνου Μάρκετινγκ μιας επιχείρησης).

- Εξέταση των ηθικών αξιών που έχουν μεγάλη σημασία για το προσωπικό μιας επιχείρησης, όπως για παράδειγμα οι προσδοκίες των υπαλλήλων.
- Ιεράρχηση των ανωτέρω ηθικών αξιών με βάση την σημασία που έχουν για την εταιρεία.
- Εκπόνηση του κατάλληλου κώδικα ηθικής λαμβάνοντας ως γνώμονα και την προσαρμοστικότητα των υπαλλήλων σε αυτόν.
- Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων.
- Εφαρμογή του νέου κώδικα ηθικής της εταιρείας και παράλληλα δυνατότητα σε όλους τους υπαλλήλους να έχουν άμεση πρόσβαση στο περιεχόμενό του.
- Ενημέρωση του ανωτέρω κώδικα σε ετήσια βάση.

Ένας κώδικας ηθικής υιοθετείται από ένα οργανισμό σε μια προσπάθεια βοήθειας των διευθυντών και γενικά αυτών που ο οργανισμός χρησιμοποιεί για να πάρουν μια απόφαση, καθόσον κατά μια γενική ή συνήθη έννοια όλοι οι άνθρωποι μπορούν να διακρίνουν μεταξύ του «καλού και κακού» και να εφαρμόσουν την δική τους προσωπική αντίληψη περί ηθικής σε κάθε πράξη τους.

Για τον λόγο αυτό ο κώδικας ηθικής διαχωρίζεται και εμφανίζεται σε κείμενα τα οποία κατηγοριοποιούνται σε τρία επίπεδα:

- **Πρώτο επίπεδο**

Ο κώδικας ηθικής (επιχειρησιακή ή συνεταιριστική ηθική). Ένας κώδικας ηθικής συχνά εστιάζεται σε κοινωνικά θέματα. Ο κώδικας ηθικής μπορεί να θέσει τις γενικές αρχές οι οποίες υποστηρίζονται από τα πιστεύω του οργανισμού σε σκοπούς όπως η αποστολή του οργανισμού, η ποιότητα των υπηρεσιών, η ιδιωτικοποίηση και το περιβάλλον. Αυτά σκιαγραφούν τις κατάλληλες διαδικασίες για να μπορεί να βρεθεί και να προσδιοριστεί εάν μια παραβίαση του κώδικα ηθικής έχει παρουσιαστεί έτσι ώστε να εφαρμοστεί η κατάλληλη αντιμετώπιση και θεραπεία. Η αποτελεσματικότητα ενός τέτοιου κώδικα ηθικής εξαρτάται από την έκταση και το μέγεθος της υποστήριξης της διοίκησης με διάφορους τρόπους όπως τιμωρίες ή επιβραβεύσεις. Οι παραβιάσεις του κώδικα ηθικής μιας ιδιωτικής επιχειρήσεως ή ενός ιδιωτικού οργανισμού συνήθως υποβάλει αυτόν ο οποίος έκανε την παραβίαση στις τιμωρίες του οργανισμού όπως επί παραδείγματος την απαγόρευση επιχειρησιακής δραστηριότητας βασιζόμενη σε ηθικές αρχές.

- **Δεύτερο επίπεδο**

Ο Κώδικας επαφής (ηθική του εργαζομένου). Ένας κώδικας επαφής είναι ένα κείμενο ή έγγραφο το οποίο σχεδιάζεται και δημοσιεύεται για να επηρεάσει την συμπεριφορά των εργαζομένων. Τα κείμενα αυτά θέτουν τις διαδικασίες που πρέπει να χρησιμοποιούνται ως οδηγίες σε ειδικές περιπτώσεις ηθικής, όπως

σύγκρουση συμφερόντων ή αποδοχή δώρου (δωροληψία) και σκιαγραφούν τις διαδικασίες όταν πρέπει να προσδιορίσουμε ότι παρουσιάστηκε μια παραβίαση του κώδικα ηθικής και εφόσον αυτό αποδειχθεί ποιες τιμωρίες πρέπει να επιβληθούν. Η αποτελεσματικότητα τέτοιου κώδικα ηθικής εξαρτάται από την έκταση και το μέγεθος της υποστήριξης της διοίκησης με διάφορους τρόπους όπως τιμωρίες ή επιβραβεύσεις. Οι παραβιάσεις του κώδικα ηθικής μιας ιδιωτικής επιχειρήσεως ή ιδιωτικού οργανισμού συνήθως υποβάλει αυτόν ο οποίος έκανε την παραβίαση στις τιμωρίες του οργανισμού όπως για παραδείγματος την διακοπή της συνεργασίας (απόλυση).

- **Τρίτο επίπεδο**

Ο Κώδικας εφαρμογής στην πράξη (επαγγελματική ηθική). Ένας κώδικας πρακτικής υιοθετείται από έναν επαγγελματία η από έναν κυβερνητικό ή μη κυβερνητικό οργανισμό. Με αυτό τον κώδικα ρυθμίζεται το επάγγελμα και μπορεί να θεωρηθεί ως ο κώδικας της επαγγελματικής υπευθυνότητας με τον οποίο αντιμετωπίζονται και συζητούνται δύσκολες περιπτώσεις και δύσκολες αποφάσεις οι οποίες είναι απαραίτητο να λαμβάνονται. Ο κώδικας πρακτικής παρέχει μία καθαρή άποψη κατά την οποία μια συμπεριφορά θεωρείται ηθική ή σωστή ή δίκαια σε κάθε περίπτωση. Όταν ένα μέλος αυτού του επαγγέλματος η του οργανισμού αποτύχει στη συμπεριφορά του (όσο αφορά τον κώδικα πρακτικής) μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την αποπομπή από τον επαγγελματικό οργανισμό. Το 2007 κατά την προσπάθεια καθορισμού και ανάπτυξης ενός αποτελεσματικού πρακτικού κώδικα για επιχειρήσεις, μια συνομοσπονδία επαγγελματιών έδωσε τον εξής ορισμό για την έννοια του

πρακτικού κώδικα: «αρχές, αξίες, σταθερές ή κανόνες συμπεριφοράς οι οποίοι καθοδηγούν τις αποφάσεις και τα συστήματα ενός οργανισμού κατά τέτοιον τρόπο ώστε α) συνεισφέρουν στην ανάπτυξη των κυρίως μετοχών και β) σέβονται τα δικαιώματα όσων επηρεάζονται από τις λειτουργίες του οργανισμού» (Ladd, 1991 και Flores, 1998).

4.3 Γενικές παρατηρήσεις

Οι υπάρχοντες κώδικες ηθικής συχνά δεν υιοθετούνται από την διοίκηση, επειδή υπερβαίνουν την αποστολή της επιχειρήσεως η οποία επιθυμεί να προωθήσει μια ιδιαίτερη θεωρία περί ηθικής. Αντιθέτως γίνεται δεκτή από μια διοίκηση ως πραγματική αναγκαιότητα κατά την λειτουργία ενός οργανισμού που δραστηριοποιείται σε μια περιπλοκή κοινωνία στην οποία οι ηθικές έννοιες αναπόφευκτα παίζουν ένα σοβαρό ρόλο. Οι Ηθικοί κώδικες στις επιχειρήσεις είναι διαφορετικοί από τους κώδικες που εφαρμόζονται στον πολιτισμό, την εκπαίδευση και την θρησκεία μιας κοινωνίας. Ωστόσο, ορισμένες πράξεις οι οποίες αποτελούν παραβίαση του κώδικα ηθικής μπορούν επίσης να παραβιάζουν τον νόμο ή ορισμένους κανονισμούς, και για τον λόγο αυτό, μπορούν να επιφέρουν τις αντίστοιχες ποινές εκ του νόμου ο οποίος ισχύει για αυτή την κοινωνία.

Στη σχετική βιβλιογραφία έχουν δημοσιευτεί διάφορες περιπτώσεις καθορισμού του κώδικα ηθικής, των κανόνων του και της πρακτικής εφαρμογής του σε ναυτιλιακές εταιρίες και γενικότερα σε εταιρίες οι οποίες ασχολούνται με διακίνηση ανθρώπων ή ακόμα και προϊόντων.

Οι θαλάσσιες μεταφορές εξυπηρετούν το μεγαλύτερο μέρος διακίνησης αγαθών και πρώτων υλών από την μια χώρα στην άλλη διασχίζοντας όλες τις θάλασσες και τους

ωκεανούς της υδρογείου. Οι μικρές ναυτιλιακές εταιρίες συνήθως ακολουθούν γενικούς κανόνες ηθικής τους οποίους μικρές επιχειρήσεις και διάφοροι κυβερνητικοί και μη οργανισμοί έχουν δημιουργήσει και έχουν συμπεριλάβει στον τρόπο διεξαγωγής των δραστηριοτήτων τους. Οι μεγάλες ναυτιλιακές επιχειρήσεις όμως λόγω των πολλών και δύσκολων προβλημάτων και της πολυπλοκότητας των δραστηριοτήτων τους είναι υποχρεωμένες να καθορίσουν επακριβώς τις ηθικές αρχές με τις οποίες θα λειτουργούν. Αναζητώντας αυτές τις περιπτώσεις στην διεθνή βιβλιογραφία και στο διαδίκτυο παρουσιάζουμε τα παρακάτω παραδείγματα:

4.4 Παράδειγμα 1

- **Κώδικας ηθικής του ASBA** (The Association of Ship Brokers and Agents).

Η ASBA έχει ως σκοπό να προωθήσει και να υιοθετήσει ιδέες και στάνταρτ προσωπικής, επαγγελματικής επαφής και πρακτικής για να μεταδώσει ακριβείς και ισότιμες αρχές σε αυτούς οι οποίοι συμμετέχουν στους ναυτιλιακούς κύκλους, να καθορίσει συνήθειες των επιχειρήσεων, να εγκαταστήσει και να διατηρήσει ομοιότητα στις εμπορικές χρήσεις, να προσαρμόσει αντιθέσεις και παρεξηγήσεις και να προωθήσει τα κοινά συμφέροντα αυτών των επιχειρησιακών οργανισμών τα όποια συμμετέχουν σε επιχειρήσεις ναυτιλιακών μεσαζόντων και πρακτόρων. Οι προϊστάμενοι, οι εργαζόμενοι και οι συνεταίροι κάθε εταιρίας μέλους της ASBA είναι σταθερά δεσμευμένοι με τις εξής αρχές κατά την διάρκεια εκτέλεσης των αντιστοίχων εργασιών τους εντός της επιχείρησης:

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

- 1) Κατά την εκτέλεση του επαγγέλματος ένα μέλος της συννομοσπονδίας πρέπει να εξασκεί την μεγαλύτερη φροντίδα ώστε να αποφεύγει την κακή ερμηνεία των λειτουργιών και πρέπει να καθοδηγείται από τις αρχές τιμιότητας και δίκαιης συνεργασίας.
- 2) Κάθε μέλος πρέπει να είναι εργατικό και να εκτελεί τα καθήκοντα του σε σχέση με τις συνθήκες της αγοράς και να κρατά τις αρχές με τις οποίες έχει διδαχθεί επακριβώς.
- 3) Κάθε μέλος πρέπει να βοηθά και ουδέποτε να παρακωλύει τις αρχές εκτέλεσης μιας συμφωνίας και πάντοτε να δίνει τις καλύτερες του προσπάθειες χρησιμοποιώντας την καλύτερη του κρίση.
- 4) Κάθε μέλος πρέπει να διαχειρίζεται όλες τις προσφορές επακριβώς και δραστήρια.
- 5) Όταν ένα μέλος ενεργεί ως μεσίτης δεν πρέπει να παίρνει αποφάσεις για τους προϊσταμένους του εκτός εάν έχει εξουσιοδοτηθεί από αυτούς. Όταν ένα μέλος κάνει διαπραγματεύσεις πρέπει να ενημερώνει τους προϊσταμένους για κάθε απόκλιση από τους συνηθισμένους όρους.
- 6) Η υπευθυνότητα ενός μέλους ως πράκτορας του πλοίου είναι να προστατεύει τα συμφέροντα του πλοίου και της εταιρείας σε κάθε περίπτωση. Οι πράκτορες του πλοίου πρέπει να κάνουν κάθε προσπάθεια να χειρίζονται αποτελεσματικά όλες τις χρήσεις του πλοίου.
- 7) Κάθε μέλος συμφωνεί να προλαμβάνει στον οργανισμό του όλες τις αρχές οι οποίες αναφέρθηκαν προηγούμενα, καθόσον αναγνωρίζει ότι μόνο εφόσον υπακούει, τα στάνταρτ της προσωπικής και επαγγελματικής επαφής θα βελτιωθούν. Οι υπηρεσίες μεσιτείας και πρακτόρευσης του πλοίου θα

συνεχίσουν να εμπνέουν εμπιστοσύνη ως ένα βασικό και αποτελεσματικό τμήμα της ναυτιλιακής επιχείρησης (Code of Ethics ASBA).

4.5 Παράδειγμα 2

- **Global Freight & Logistics Network (GFLN)**

Η ναυτιλιακή εταιρία GFLN έχει ως υποχρεωτικό κώδικα ηθικής για τους συνεταίρους τα παρακάτω:

Γενικά

Κάθε μέλος του GFLN πρέπει να ζει ακολουθώντας τον κώδικα σύμφωνα με τις καλύτερες δυνατότητες της επιχειρήσεως του. Συνεπώς είναι υποχρεωτικό κάθε εταιρία που επιθυμεί να γίνει μέλος του GFLN πρέπει να συμφωνήσει υποχρεωτικά στους ακόλουθους όρους

- 1) Όλοι οι όροι πληρωμής πρέπει να συμφωνούνται αμοιβαία μεταξύ των ενδιαφερομένων μελών πριν κάθε αποστολή εμπορευμάτων.
- 2) Στην περίπτωση διαφωνίας, η οποία δεν φτάνει σε αμοιβαία συμφωνία εντός 45 ημερών, όλα τα ενδιαφερόμενα μέλη απευθύνονται στα κεντρικά του GFLN όπου και καθορίζεται ο τρόπος επίλυσης τις διαφωνίας.
- 3) Όλα τα νέα μέλη υπόκεινται σε δοκιμαστική περίοδο ενός έτους ώστε να εκπαιδευτούν από την διοίκηση του GFLN.

- 4) Όλα τα μέλη πρέπει να καθορίσουν το εύρος των υπηρεσιών που μπορούν να προσφέρουν.
- 5) Όλα τα μέλη του GFLN πρέπει να παρακολουθούν υποχρεωτικά τις συναντήσεις των μελών κατά την διάρκεια του πρώτου έτους.
- 6) Εάν ένα μέλος κριθεί ότι δεν είναι συνεπές προς τις οικονομικές υποχρεώσεις προς ένα άλλο μέλος, η διοίκηση του GFLN διατηρεί το δικαίωμα να ενημερώσει τα υπόλοιπα μέλη.
- 7) Στην περίπτωση αποπομπής ενός μέλους το οποίο παραβίασε τον κώδικα ηθικής δεν επιστρέφονται οι συνδρομές.
- 8) Ένα μέλος δύναται να αποχωρίσει οποτεδήποτε χωρίς να του επιστραφούν τα χρήματα που έχει καταβάλει για την συμμετοχή του.
- 9) Τα μέλη συμφωνούν να ανταλλάσουν τις ακριβείς χρεώσεις υπηρεσιών.
- 10) Τα μέλη δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούν την ιδιότητα μέλους μετά την διακοπή της σχέσεως τους.
- 11) Όλα τα μέλη πρέπει να σέβονται την εμπιστευτικότητα η οποία εμπλέκεται σε όλες τις σχέσεις μεταξύ πελατών και επιχειρήσεων.
- 12) Η GFLN δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για υποχρεώσεις μη εξουσιοδοτημένων μελών της.

- 13) Ο διευθυντής του GFLN μπορεί να προσθέσει όρους στον κώδικα ηθικής οποτεδήποτε.
- 14) Τα μέλη του GFLN είναι υποχρεωμένα να προσφέρουν στις νέες επιχειρήσεις του κλάδου κάθε δυνατή υποστήριξη.
- 15) Τα μέλη του GFLN πρέπει να ανταποκρίνονται σε όλες τις ζητούμενες υπηρεσίες εντός 24 ωρών διαφορετικά θα τους επιβάλλονται κυρώσεις.
- 16) Η GFLN προτιμά τα μέλη της να μην ανήκουν σε αδιάφορες ανταγωνιστικές ομάδες.
- 17) Τα μέλη του GFLN δεν μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες σε χώρες που δεν έχουν επίσημη συνεργασία με την GFLN.
- 18) Υπό ορισμένους όρους μπορεί να τερματιστεί η σχέση μέλους με την GFLN.

Οι ανωτέρω όροι συνεργασίας και λειτουργίας με την GFLN των διαφόρων ναυτιλιακών εταιριών οι οποίες αποτελούν μέλος αυτής της συνεργασίας περιλαμβάνουν αρκετά στοιχεία ηθικών κανόνων, κυρίως όμως αντιμετωπίζουν τις περιπτώσεις παραβίασης του τρόπου συνεργασίας και της καλής διοίκησης και λειτουργίας των εταιριών (Code of ethics GFLN).

4.6 Παράδειγμα 3

Το Διοικητικό συμβούλιο της Diana υιοθέτησε τον Κώδικα Ηθικής για όλους τους εργαζόμενους, διευθυντές και πράκτορες της εταιρείας (εργαζόμενοι).

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

1. Σύγκρουση Συμφερόντων

Σύγκρουση συμφερόντων συμβαίνει όταν το ιδιωτικό συμφέρον ενός εργαζόμενου παρεμβάλλεται, ή ακόμα και να φαίνεται ότι παρεμβάλλεται με τα συμφέροντα της εταιρείας στο σύνολο της.

2. Εταιρικές Ευκαιρίες

Οι εργαζόμενοι οφείλουν εκ του καθήκοντος τους να προωθήσουν τα θεμιτά συμφέροντα της εταιρείας όταν εμφανίζονται οι ευκαιρίες για αυτό.

3. Εμπιστευτικότητα και Ιδιωτικότητα

Είναι σημαντικό οι εργαζόμενοι να προστατεύουν την εχεμύθεια των πληροφοριών της εταιρείας. Οι εργαζόμενοι ενδέχεται να έχουν πρόσβαση σε αποκλειστικές και εχέμυθες πληροφορίες που σχετίζονται με τις επιχειρηματικές δραστηριότητες, τους πελάτες και τους προμηθευτές της εταιρείας.

4. Ειλικρινής και Δίκαιη Συναλλαγή

Οι εργαζόμενοι θα πρέπει να αποπειραθούν να κάνουν συναλλαγές με ειλικρίνεια, με ηθική και με δίκαιο τρόπο με τους πελάτες, τους προμηθευτές, τους ανταγωνιστές και τους εργαζόμενους της εταιρείας.

5. Προστασία και Ορθή Χρήση των Περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας

Τα εταιρικά περιουσιακά στοιχεία μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο για θεμιτούς επιχειρηματικούς σκοπούς και μόνον από εξουσιοδοτημένους εργαζόμενους ή αυτούς που εξουσιοδοτούνται από αυτούς.

6. Συμμόρφωση με τους Νόμους, Κανόνες και τους κανονισμούς

Αποτελεί πολιτική της εταιρείας να συμμορφώνεται με όλους τους ισχύοντες νόμους, κανόνες και κανονισμούς.

7. Συναλλαγές χρεογράφων

Επειδή η εταιρεία είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο, υπόκειται σε σειρά νόμων σχετικούς με την αγορά των μετοχών και άλλα δημόσια συναλλασσόμενα χρεόγραφα.

8. Δημοσιοποίηση

Οι εργαζόμενοι είναι υπεύθυνοι για την εξασφάλιση του γεγονότος ότι η δημοσιοποίηση όσων αναφέρονται στις περιοδικές εταιρικές εκθέσεις είναι πλήρης, δίκαιη και ακριβής, έγκαιρη και κατανοητή.

9. Διαδικασίες ως προς τις παραιτήσεις εκ του Κώδικα

Λόγω της σημασίας των θεμάτων που αφορούν τον παρόντα Κώδικα, αποκλίσεις εκ του Κώδικα θα εκχωρούνται μόνο σε περιορισμένες περιστάσεις και μόνο όταν τέτοιες περιστάσεις θα υποστηρίζουν αυτή την περίπτωση.

10. Εσωτερική Αναφορά

Οι εργαζόμενοι πρέπει να λαμβάνουν όλες τις κατάλληλες δράσεις ώστε να σταματήσουν κάθε γνωστή κακή διαγωγή από άλλους συναδέλφους ή άλλο εταιρικό προσωπικό που παραβιάζουν τον Κώδικα.

11. Τηλέφωνο Ηθικής και Πρόγραμμα Εσωτερικού Πληροφοριοδότη

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι εργαζόμενοι μπορούν να αναφέρουν παραβιάσεις προσωπικώς ή γραπτώς και να τις αφήνουν στο κουτί αλληλογραφίας της εταιρείας. Οι εργαζόμενοι μπορούν να επιλέξουν να παραμείνουν ανώνυμοι, εν τούτοις, δεν θα είναι δυνατό να λάβουν μετέπειτα πληροφορίες που είναι απαραίτητες στη διερεύνηση του θέματος (Code of ethics Diana Shipping).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ύπαρξη της επιχειρηματικής ηθικής στον κλάδο της ναυτιλίας συνδέεται και με την ανάγκη για τη δημιουργία σχέσεων εμπιστοσύνης ανάμεσα στις εταιρείες και στους καταναλωτές – πελάτες τους, όπως αντίστοιχα συμβαίνει σε άλλα επαγγέλματα (για παράδειγμα, ο ανέντιμος χρηματιστής που δεν διαχειρίζεται ορθά τα χρήματα των πελατών του, ο ανήθικος δικηγόρος που συμπράττει με τον αντίδικο και δεν διασφαλίζει τα δικαιώματα του εντολέα - πελάτη του, καθώς και ο αδίσταχτος γιατρός που μπροστά στη θέα του χρήματος παραβλέπει το καθήκον του).

Παρόλα αυτά, είναι δύσκολο να προσδιοριστεί η επίδραση της ηθικής στις ναυτιλιακές εταιρείες και επιχειρήσεις, διότι ξεπερνάει ακόμα και την υπό στενή έννοια της εμπιστοσύνης. Αυτό το συμπέρασμα επέρχεται εξαιτίας του ότι ο κλάδος των ναυτιλιακών δεν έχει ένα μόνο περιεχόμενο, αλλά περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα οικονομικών δραστηριοτήτων και επομένως ως επακόλουθο θα έχει να αντιμετωπίσει και ένα ακόμα πιο περίπλοκο φάσμα ηθικών σχέσεων. Άρα, η έννοια ενός ηθικού κώδικα κοινού για όλες τις ναυτιλιακές επιχειρήσεις δεν είναι δυνατή και για αυτό το λόγο κάθε εταιρεία διατηρεί τον δικό της αυτόνομο κώδικα ηθικής, τον οποίο εφαρμόζει σε κάθε περίπτωση και στη σχέση της με τους πελάτες, αλλά και στη σχέση της με τους υπαλλήλους της.

Επιπλέον, η ηθική των ναυτιλιακών επιχειρήσεων ενδιαφέρεται ταυτόχρονα και για όλα τα ηθικά ζητήματα που προκύπτουν από την επιχειρηματική δραστηριότητα σε όλο το ναυτιλιακό κλάδο (ουσιαστικά η ναυτιλιακή ηθική ξεκινάει από το συμβόλαιο ναυπήγησης ενός νεόδμητου πλοίου και τελειώνει με τη διάλυση αυτού εφόσον πρόκειται για μοναχοβάπορη εταιρεία).

Ορισμένες περιπτώσεις που άπτονται στα θέματα επιχειρηματικής ηθικής σε μια επιχείρηση είναι οι εξής :

- Όλες οι οικονομικές συναλλαγές προϋποθέτουν ορισμένους ηθικούς κανόνες και διέπονται από ηθική συμπεριφορά. Ο σημαντικότερος από αυτούς τους κανόνες είναι η απόρριψη των ανήθικων συναλλαγών.
- Η φήμη είναι μια πολύ σημαντική παράμετρος στην επιλογή συνεργατών στην ναυτιλιακή αγορά. Πιο συγκεκριμένα, αν μια εταιρεία έχει να επιδείξει «έντιμη» συμπεριφορά για συναπτά έτη λειτουργίας αποκτά μεγάλο συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με τους ανταγωνιστές της, αφού η εμπιστοσύνη των πελατών ουσιαστικά διασφαλίζει τη συνέχεια της λειτουργίας της και δημιουργεί κλίμα σιγουριάς και καλής συνεργασίας και για τα δύο μέρη.

Υπό το πρίσμα του θέματος που αναλύουμε ανωτέρω και με βάση όσα αναφέρθηκαν στο **Παράδειγμα 1**, μπορούμε να οδηγηθούμε στο εξής συμπέρασμα : Το ASBA αποτελεί ένα εξαιρετικό παράδειγμα ναυτιλιακής επιχείρησης, το οποίο εφαρμόζει και τηρεί στο ακέραιο τον εσωτερικό κώδικα ηθικής που έχει δημιουργήσει, βελτιώνοντας τη θέση του στην αγορά και αποτελώντας πρότυπο και για τις υπόλοιπες επιχειρήσεις. Αντίστοιχα, στο **Παράδειγμα 2**, το GFLN αποτελεί ένα δίκτυο ναυτιλιακών επιχειρήσεων, το οποίο επιβάλλει στα μέλη του ένα σύνολο ηθικών κανόνων με σκοπό να ομαλοποιήσει την δραστηριότητά τους και να δημιουργήσει ένα πλαίσιο κοινής ωφέλειας για όλους, προκειμένου να εξοικονομείται χρόνος και χρήμα. Στο **Παράδειγμα 3**, η ναυτιλιακή εταιρεία Diana, αποτελεί επίσης ένα εξαιρετικό δείγμα ελληνικής ναυτιλιακής επιχείρησης που εφαρμόζει και συντηρεί

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

τον δικό της εσωτερικό κώδικα ηθικής, με σημαντική ωφέλεια στη λειτουργία της. Από τα παραπάνω διαφαίνεται ότι η χρήση ηθικών κανόνων μόνο πλεονεκτήματα μπορεί να έχει για τις ναυτιλιακές επιχειρήσεις ανά τον κόσμο, αφού οδηγεί στη διαμόρφωση ηθικών «δικτύων» με συγκεκριμένα πρότυπα συμπεριφοράς, τα οποία μπορούν να προωθήσουν καλύτερα τα συμφέροντα του συνόλου (εργοδοτών και εργαζομένων), επιλύοντας και εξομαλύνοντας παράλληλα τις διάφορες ατέλειες του νομικού συστήματος και των ναυλοσυμφώνων.

Τα ηθικά προβλήματα δεν είναι μόνο ζητήματα που απασχολούν την ίδια την ναυτιλιακή εταιρεία, ταυτόχρονα αφορούν προσωπικά και τον κάθε υπάλληλο, όπως για παράδειγμα τον οικονομικό διευθυντή της επιχείρησης. Τα άτομα αυτά αντιμετωπίζουν καθημερινά το δίλημμα για το εάν θα πρέπει να υποχωρήσουν ή όχι μπροστά σε μια ανήθικη ή παράνομη συμπεριφορά, η οποία ωστόσο ενδέχεται να αποφέρει μεγάλα κέρδη στην επιχείρηση, όπως για παράδειγμα η παράνομη απόρριψη τοξικών αποβλήτων στη θάλασσα, ή επιπλέον προσωπικά οφέλη στους ίδιους τους παρανομούντες (για παράδειγμα, συντήρηση ενός σκάφους ή επιλογή προμηθευτή με βάση το προσωπικό οικονομικό όφελος).

Οι γενικές αρχές της θεωρίας της επιχειρηματικής ηθικής στις ναυτιλιακές εταιρείες εντέλει διαμορφώνουν τις αντιλήψεις των διευθυντών και του προσωπικού των εταιρειών αυτών και ουσιαστικά αποτελούν το κατευθυντήριο όργανο για την οικονομική τους δραστηριότητα, συμβάλλοντας σε μεγάλο βαθμό στη διαδικασία λήψεως αποφάσεων.

Η ύπαρξη νομικών κανόνων και θεσμικών πλαισίων δεν σημαίνει απαραίτητα πως μόνο αυτοί διαμορφώνουν και καθορίζουν το ηθικά σωστό σε μια επιχείρηση, δεδομένου ότι υπάρχουν σημεία όπου ο νόμος δεν έχει ρυθμίσει. Επομένως, οι ίδιες

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

οι επιχειρήσεις θα πρέπει να ορίσουν κανόνες ηθικής που να επιλύουν αυτά τα ζητήματα, με τη μορφή συμπληρωματικών εσωτερικών κανονισμών.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΑΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Arthur Henry B., (1984), Making Business Ethics Useful, Harvard University Press.
- Boulding Kenneth E., (1978), Ecodynamics : A new Theory of societal evolution, Sage.
- Carroll B. A., (2008), Corporate Social Responsibility and Performance, Encyclopedia of Business Ethics and Society, Sage.
- Donaldson T., (1982), Corporation and Morality, Englewood Cliffs.
- Flores A., (1998), The Philosophical Basis of Engineering Codes of Ethics, Cambridge University Press.
- Frederick William C., Post James E., Davis K., (1991), Business and Society: Corporate Strategy, Public Policy, Ethics, Irwin/McGraw - Hill.
- Freedman B., (2000), The roles and responsibilities of the ethics consultant: A retrospective Analysis of Cases, University Public Group.
- Friedman M., (2002), Capitalism and Freedom, The University of Chicago Press.
- Gibson K., (2007), Ethics and Business : An introduction, Cambridge University Press.
- Goodin Robert E., (1995), Utilitarianism as a public philosophy, Cambridge University Press.
- Hosmer LaRue T., (2010), The ethics of management, Irwin/ McGraw - Hill.
- Ladd J., (1991), The Quest for a Code of Professional Ethics: An Intellectual and Moral Confusion, New Jersey.
- Levitt T., (1958), The dangers of Social Responsibility, Harvard Business Review: Guides to Corporate Social Responsibility.
- Mill John Stuart, (1998), Utilitarianism, Oxford University Press.
- Paine Lynn S., (1997), Cases in Leadership, Ethics and Organization Integrity : A strategic Perspective, Irwin.

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΟΧΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

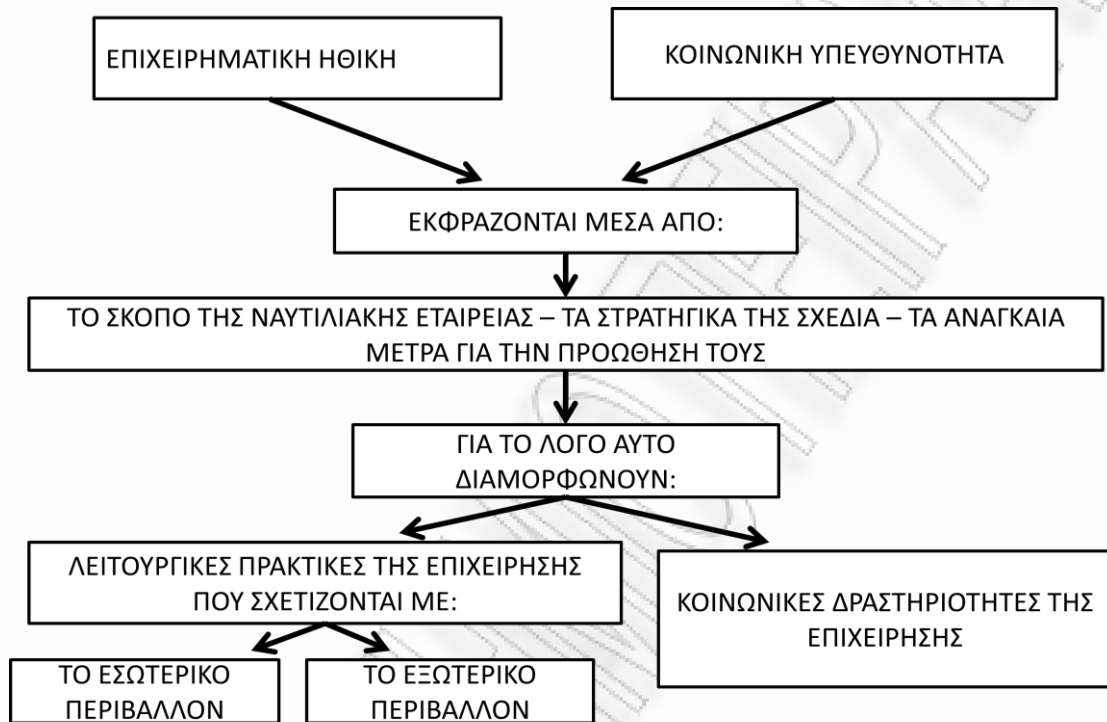
- Shaw William H., Berry B., (2009), Moral issues in Business Ethics, California, Wadsworth Publishing Company.
- Smith A., (2009), The Wealth of Nations, Digireads.
- Sorell T., Hendry J., (1995), Business Ethics, Oxford, Butterworth-Heinemann.
- Αριστοτέλης, Ηθικά Νικομάχεια, Τόμος 1,2,3, εκδόσεις Κάκτος.
- Αριστοτέλης, Πολιτικά, Τόμος 1,2,3, εκδόσεις Κάκτος.
- Θανόπουλος, Γ. Ν., (2009), Επιχειρηματική ηθική και Δεοντολογία στην εποχή της εταιρικής διακυβέρνησης, εκδόσεις Interbooks.
- Σούρλας Π., (1995), Μια εισαγωγή στην επιστήμη του δικαίου, *Justi atque injusti scientia*: εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλας Αθήνα-Κομοτηνή.
- Σούρλας Π., (2000), Φιλοσοφία του δικαίου: Μια ιστορική εισαγωγή, Τόμος Α', εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλας Αθήνα-Κομοτηνή.
- Συλλογικό, (2006), Ιστορία της φιλοσοφίας : Από την αρχαιότητα έως σήμερα, εκδόσεις Ελευθερουδάκης.
- Φίλιος Χρ. Παύλος, (2011), Φιλοσοφία του δικαίου, εκδόσεις Σάκκουλας Αθήνα-Θεσσαλονίκη.

Βιβλιογραφική αναφορά :Κείμενο σε ιστοσελίδα

- www.asba.org, Association of Ship Brokers and Agents.
- www.gfln.com, Global Freight and Logistics Network.
- www.dianashippinginc.com, Diana Shipping Inc.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2

